HEMMELIG

(SL)

M Ø T E

i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite

tirsdag 28. august kl. 16.45.

Møtet ble ledet av komiteens leder, Gro Harlem Brundtland.

Til stede var: Gro Harlem Brundtland, Paul Chaffey, Kåre Gjønnes, Kirsti Kolle Grøndahl, Fridtjof Frank Gundersen, Carl I. Hagen, Annelise Høegh, Anne Enger Lahnstein, Jan Petersen, Gunnar Skaug, Jo Benkow, Hans J. Røsjorde, Ingvald Godal, Edvard Grimstad, Jens Marcussen, Erik Solheim, Brit Jørgensen (for Bjørn Tore Godal, som deltok i møtet fra kl. 17.25), Haakon Blankenborg (for Oddrunn Pettersen) og Nils O. Golten (for Anders Talleraas).

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Utenriksminister Kjell Magne Bondevik, forsvarsminister Per Ditlev-Simonsen og bistandsminister Tom Vraalsen.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Fra Utenriksdepartementet: Statssekretær Knut Vollebæk, statssekretær Torun Dramdal, ekspedisjonssjef Ole Peter Kolby og ekspedisjonssjef Olav Myklebust. Fra Forsvarsdepartementet: Statssekretær John Kristen Skogan, generalløytnant John H. Rudshagen og underdirektør Ole M. Engh.

Videre var til stede komiteens faste sekretær, Jon Bech.

Dagsorden

1. Krisen i Gulfen

2. Eventuelt

KOMITEENS LEDER: Jeg fikk en forespørsel fra Solheim. Jeg lurer på om vi skal ta spørsmålet fra Solheim nå? Da kan vi vente litt med å kalle inn embetsmennene. -

Vær så god, Solheim.

(SL) ERIK SOLHEIM: Det er ikke noe å gjøre noe stort nummer ut av, jeg vil bare påpeke at det ikke må bli noen fast praksis at vi blir innkalt til disse møtene gjennom pressen. Jeg ble oppringt av Aftenposten som hadde tid og sted for møtet lenge før vi i det hele tatt hadde hørt at det skulle holdes noe møte - om en kunne prøve å holde en viss orden på det?

Jeg har også lyst til å påpeke at det dagen etter forrige møte stod et meget detaljert referat fra det møtet nettopp i Aftenposten. Hadde jeg ikke visst bedre, ville jeg nesten ha trodd at noen hadde informert Aftenposten i den hensikt å skade komiteens leder, men siden det selvsagt er helt utelukket, vil jeg ikke antyde det.

JO BENKOW: Det er allerede antydet, da.

KOMITEENS LEDER: Ja, men når det gjelder det siste - om tendensen til ganske detaljerte referater herfra - reagerer jeg på det, det må jeg si. Vi kan ikke bagatellisere den delen av resonnementet. Uten at jeg vil ha sagt noenting om motivene, er det uheldig for håndteringen av norsk utenrikspolitikk at vi får den typen forvrengte oppslag som vi fikk, og som jeg har valgt - for å holde ro om denne saken - ikke å gå ut og dementere eller kommentere.

JAN PETERSEN: Der vil jeg erklære meg 120 pst. enig. Jeg må innrømme at jeg irriterer meg grenseløst over de oppslagene vi nesten jevnlig har hatt fra møter i "Den utvidede". I dette tilfellet gjaldt det Aftenposten. Men det gjaldt også VG, som hadde et intervju som var av den art at fristelsen til å si noe var overveldende. Dette må vi ta meget seriøst.

CARL I. HAGEN: Jeg er uenig i det første Solheim tok opp. Når det er så kort frist fra Regjeringen og lederen innkaller komiteen til et møte, er det om å gjøre å få ut raskest mulig at man skal ha et møte. Jeg er enig i at det til vanlig ikke bør skje på den måten. Jeg hørte utenriksministeren uttale seg i radioen om at det skulle være kontakt med Stortingets organer og ringte sekretæren for å få vite tidspunktet. Så akkurat det Solheim der sa, er jeg ikke helt enig i. Når det gjelder den andre delen av det Solheim tok opp, er jeg enig i det lederen og Petersen sa.

(SL)

UTENRIKSMINISTER KJELL MAGNE BONDEVIK: Selv om dette primært er et spørsmål for komiteens medlemmer og ikke for oss på regjeringssiden, vil jeg bemerke at vi ikke har sendt ut innkalling gjennom mediene - bare så det skal være klart. I slike spørsmål tar jeg alltid kontakt med komiteens leder før jeg overhodet omtaler det for andre. Men i en del situasjoner - som denne - er det en umulighet å la være å omtale overfor mediene at en skal konsultere Stortingets organer.

Når det gjelder oppslaget i mediene, er jeg hjertens enig med dem som har uttalt seg her. Hvis dette oppslaget i Aftenposten kunne virke imot komiteens leder, så dere sikkert at det var et annet oppslag i VG som hadde brodd mot utenriksministeren - etter mitt skjønn et nokså feilaktig referat av det som her foregikk. Jeg forstod at også komiteens leder var enig i at det var nokså feilaktig. Så det har i hvert fall vært et par slike uheldige tilfeller.

KOMITEENS LEDER: Da var det ikke flere. - Skal vi så la embetsmennene komme inn?

Jeg vil bare nevne at jeg regner med at vi, når dette møtet er ferdig, må ha et lite komitemøte angående reisen og vurderingen av den. Jeg synes ikke det er noen opplagt sak på noen måte.

JENS MARCUSSEN: Var det en tanke å underrette dem som nå kommer inn om det samme, om det hemmelige ved møtene? For hvor kommer lekkasjene fra? Det vet vi jo ikke.

KOMITEENS LEDER: Jeg må bare si én ting: Jeg tror ikke de kommer fra dem som kommer inn her nå. Det er bare min alminnelige fornemmelse.

UTENRIKSMINISTER KJELL MAGNE BONDEVIK: For en som har vært både i Stortinget og i regjeringen, tror jeg jeg kan bekrefte lederens oppfatning.

Sak nr. 1

Krisen i Gulfen

(SL) KOMITEENS LEDER: Da gir jeg ordet til utenriksministeren.

UTENRIKSMINISTER KJELL MAGNE BONDEVIK: Konflikten i Gulf-området har utviklet seg siden vi sist var samlet i dette forum, og jeg fant det derfor riktig å be komiteens leder om en ny konsultasjon - dette også siden jeg var klar over at den ordinære utenrikskomite hadde planer om å reise i morgen. Vi fant å måtte ta den konsultasjonen før reisen etter planen skulle finne sted. Derfor kom det også i stand på veldig kort varsel. Vi skulle gjerne ha kommet lenger i en del vurderinger enn det vi har rukket på dette tidspunkt, men for å være sikker på å nå "kjernen" av denne komiteen - for å bruke det uttrykket - før den eventuelt drar, måtte vi be om et slikt møte på dette tidspunkt.

Den situasjonen som har utviklet seg i Kuwait og Irak, hvor vi i realiteten er i ferd med å komme inn i en gisselsituasjon, samt provokasjonene mot ambassadene i Kuwait har bidratt til at konflikten på mange måter har tilspisset seg. Det er viktig å ha i mente her at jo lengre tid som går uten en løsning på konflikten - og konfliktens utgangspunkt er, det må vi fastholde, Iraks okkupasjon av Kuwait - jo større er også muligheten for at Irak kan klare å holde Kuwait. Det er åpenbart av det som sies at den irakske statsledelsen prøver å polarisere konflikten til en strid mellom araberne på den ene siden og Vesten, eventuelt inkludert Israel, på den annen. Jeg synes det er viktig at man unngår denne type polarisering, som jo heller ikke er et riktig bilde av situasjonen.

Det er sentralt å holde fast ved at det dreier seg om et grovt og folkerettsstridig overgrep fra Iraks side som bare kan løses gjennom en rask og betingelsesløs tilbaketrekning fra det okkuperte Kuwait.

Vi noterer oss med interesse at Irak er villig til å møte FNs generalsekretær, og at landet åpenbart ikke ønsker å skape episoder ved å bryte sjøblokaden med makt. Det er dog uklart om dette innebærer noe annet enn kjøp av tid fra Iraks side, som åpenbart regner med at de har tiden på sin side.

Etter min vurdering var vedtaket i FNs sikkerhetsråd den 25. august - noe jeg skal komme tilbake til - svært viktig. Dette vedtaket økte etter min vurdering mulighetene for at alle land vil satse på boikottlinjen for å presse Irak, og ikke i denne fase på en åpen militær konflikt.

Så litt om situasjonen for de norske i området. Som det vil være kjent fra mediene, har de irakske okkupasjonsstyrker nå stengt både vann- og

(SL) strømforsyningen til vår ambassade i Kuwait. Samtidig er det regulære telesambandet brutt. Hvis ikke det har skjedd noe den siste timen, har ikke vi det siste døgnet oppnådd kontakt med vår ambassade i Kuwait. Det er selvsagt en alvorlig situasjon. Vi har derfor i dag funnet det riktig å levere en ny protest til Irak mot disse tiltak, og understreket at de har det hele og fulle ansvar hvis noe skulle tilstøte ambassadepersonellet. Vårt diplomatiske personell har fått fullmakt til å forlate ambassaden når de føler seg nødsaget til det. Vi er her nødt til, selv om ansvaret er vårt, å gi ambassadøren betydelige fullmakter, fordi det er han som på stedet kan vurdere situasjonen fra minutt til minutt - og dette selvsagt enda mer i en situasjon hvor vi ikke har samband med ham. Situasjonen er ellers uendret for de øvrige norske i Kuwait og Irak, og de har det etter omstendighetene tilfredsstillende. Det er totalt 13 norske borgere i Kuwait og 32 i Irak.

Så tilbake til FNs sikkerhetsråds resolusjon av 25. august. Det innebærer etter vår vurdering en vesentlig framgang for iverksettelsen av FN-tiltakene mot Irak at Sikkerhetsrådet vedtok retningslinjer for håndhevelse av resolusjonen om økonomisk boikott for så vidt angår skipsfarten. Resolusjonen som ble vedtatt lørdag, resolusjon 665, innebærer at de land som har flåtestyrker i området, oppfordres til å treffe slike tiltak som måtte anses nødvendige i det aktuelle tilfelle for å kunne inspisere skipstrafikken. Det ligger i dette at et minstemål av tvangsmidler kan tas i bruk for å stanse og kontrollere skip.

Resolusjon 665 oppfordrer også medlemslandene til å sikre etterlevelse av sanksjonsresolusjonen gjennom maksimal bruk av politiske og diplomatiske tiltak. I operativ paragraf 3 - og den berører oss - anmodes videre alle stater om å yte den bistand som de stater som har flåtestyrker i området måtte trenge. Dermed er vi midt inne i problemstillingen om en eventuell videre norsk oppfølging med ytterligere tiltak.

I tillegg til de land som allerede har flåtestyrker i området, har som kjent den danske regjering etter konsultasjon med utenriksnevnden i Folketinget besluttet å gå inn for å sende fartøy til Gulfen. Det synes klart at Danmark vil sende en korvett, som jo er et kampfartøy, og eventuelt et forsyningsskip. Fra dansk side hadde man opprinnelig foreslått et samarbeid med Norge, f.eks. om et forsyningsskip som kan levere drivstoff til den danske korvett og fartøyer fra VEU-landene eller eventuelt andre tiltak for å understøtte det danske engasjement. Vi har, etter at vi fikk en fornyet henvendelse fra Danmark om dette i går, i løpet av dagen hatt en rekke kontakter med

(SL) Danmark. Fra dansk side er det nå etter hvert konkretisert og fremsatt et ønske om at vi fra norsk side stiller til rådighet et forsyningsskip som kan medføre reservedeler, ha verkstedskapasitet, ammunisjon og messekapasitet samt moderne kommunikasjonsutstyr. De vurderingene vi så langt har gjort på norsk side - det kan eventuelt forsvarsministeren om ønskelig utdype - peker i retning av at skal man fra norsk side etterkomme disse behov som her er anmeldt, vil det lettest kunne skje gjennom et kystvaktfartøy. Men vi kan også om ønskelig arbeide videre med eventuelle andre muligheter for å oppfylle de fleste av de anmeldte behov.

Vi må vurdere dette i lys av Sikkerhetsrådets resolusjon 665, spesielt paragraf 3, som altså i realiteten anmoder medlemslandene om å yte bistand som stater som har flåtestyrker i området, måtte trenge. Når Danmark har vedtatt å sende en korvett - gjennom folketingsvedtak formelt kommer til å gjøre det - vil de i tilfelle om en tid være blant dem som har flåtestyrker i området. De retter altså da en henvendelse til oss om et samarbeid for eventuell forsyning av dette.

(GSR) Når det for øvrig gjelder andre vestlige land - hvis en ser på NATO-land, selv om jeg igjen vil understreke at dette ikke berører NATO militært som allianse, men hvis en ser på de land som er medlem av NATo - avtegner det seg et engasjement hvor det av våre allierte nå bare er Luxemburg og Island foruten Norge som ikke har truffet konkrete tiltak for å støtte opp om det internasjonale styrkenærværet i Gulf-området.

Den videre prosessen i Danmark er at Folketinget på fredag vil bli innkalt og invitert til å fatte formelt vedtak om å sende en korvett og eventuelt et forsyningsskip til Midtøsten under henvisning til Sikkerhetsrådets resolusjoner 661, som er boikottresolusjonen, og 665, som er den resolusjon som ble vedtatt på lørdag.

Fra Regjeringens side ser vi det som ønskelig at også Norge bidrar til det internasjonale engasjement, ikke minst i lys av den siste FN-resolusjonen, med sikte på at Iraks okkupasjon av Kuwait og andre ulovlige handlinger kan komme til et snarest mulig opphør.

Regjeringen har derfor gitt sin tilslutning til at vi fra norsk side i prinsippet sier oss rede til et samarbeid for å støtte opp om det multinasjonale engasjement i Gulfen, kanskje primært i et samarbeid med DAnmark, for å effektivisere den økonomiske boikotten mot Irak. Det er derfor aktuelt etter vårt syn at vi enten sammen med Danmark eller alene finner fram til et egnet tiltak i denne forbindelse. Som jeg sa tidligere, tyder de foreløpige sonderinger på at

(GSR)

det enklest kan skje i form av et kystvaktfartøy, men det er klart at vi også her kan vurdere andre mulige løsninger. Vi har fra Regjeringens side ikke funnet det aktuelt nå å gå inn med mer offensive marinefartøyer, som altså Danmark er i ferd med å beslutte ved å sende en korvett. Det har vi fra vår side ikke funnet formålstjenlig eller aktuelt.

Dersom vi skulle velge en annen løsning enn forsyning til den danske korvett, f.eks. et forsyningsskip for drivstoff, som visstnok ikke skal være aktuelt for Danmarks vedkommende fordi de er sikret drivstoff på annen måte, måtte det være for andre marinefartøyer enn det danske. Et passende tankskip med bunkerolje ville, fordi vi undersøkte det på et tidligere tidspunkt, i tilfelle kunne innchartres for en kostnad på 6-10 mill. kr pr. måned.

Regjeringen er i tilfelle innstilt på å dekke den norske andelen av utgifter forbundet med en norsk deltakelse gjennom en overskridelse på statsbudsjettet. Utgiftene forbundet med igangsettelse av en slik operasjon vil kunne dekkes på grunnlag av en kgl. resolusjon basert på bevilgningsreglementets § 11 om uforutsette utgifter. Samtidig vil vi måtte ta skritt for å legge fram en proposisjon til Stortinget for dekning av utgiftene.

Det kan også være aktuelt å vurdere å yte annen norsk forsyningsstøtte f.eks. til den danske korvett eller til andre deler av det internasjonale engasjement, f.eks. gjennom sjø- eller lufttransport hva angår reservedeler o.l. til det danske sjømilitære engasjement.

Regjeringen har vurdert det slik at vi bør kunne gå inn med støtte virksomhet til det internasjonale sjømilitære engasjement som er i gang, med sikte på å påse overholdelse av den økonomiske boikotten, og det er dette FN-resolusjonen fra lørdag dreier seg om, idet den anmoder om å yte slik bistand som måtte trenges, til de land som allerede har sjømilitære styrker der. Vi legger stor vekt på at en effektiv håndhevelse av de økonomiske sanksjoner vil kunne bedre sjansene for at Irak bøyer av og dermed også minsker mulighetene for krig. Jeg vurderer det personlig slik at jeg tror at en effektiv håndhevelse av boikotten er det eneste realistiske alternativet nå til at det kan bryte ut en krig. Derfor anser jeg det også viktig at vi kan vise vilje til å følge opp boikottresolusjonen gjennom de tiltak som resolusjon 665 legger opp til, og i så måte vise solidaritet med andre land som gjør det samme, og som måtte anmode oss om bistand til dette. Resolusjon 665 innebærer ikke at håndhevelsen i dag er et FN-ansvar. Derimot er

(GSR)

fullmakt delegert gjennom resolusjonen til de stater som har eller vil ha flåtestyrker i området, og innebærer i så måte - om en kan bruke et slikt uttrykk - en slags FN-autorisasjon til den multinasjonale styrken til å håndheve boikotten. Resolusjon 665 innebærer også at skritt er tatt for å aktivisere FNs militære stabskomite, noe som har vært et langvarig krav fra sovjetisk side. Generalsekretæren har på sin side rost vedtaket i resolusjon 665 som en milepæl som varsler gjenoppliving av begrepet kollektiv sikkerhet i FN-pakten.

Det vil være ønskelig med en raskest mulig avklaring av spørsmålet om en innsats fra norsk side gjennom et forsyningsfartøy, noe som etter vår vurdering kan bidra til å synliggjøre vår vilje til å støtte aktivt opp om bestrebelsene og finne en rask løsning på konflikten gjennom å effektivisere boikotten i håp om at det etter hvert vil innebære Iraks tilbaketrekking fra Kuwait. Det vil også utgjøre et signal til FN-landene generelt om vilje fra vår side til å følge opp Sikkerhetsrådets vedtak.

Denne konflikten i Gulf-området har også utløst en vanskelig humanitær situasjon med flyktningproblemer som tårner seg opp. Vi har i Regjeringen drøftet hva vi mer kan gjøre her enn de 2 mill. kr vi foreløpig har stilt til disposisjon til flyktningtiltak i området, og det vil bistandsministeren redegjøre nærmere for. Takk så langt.

STATSRÅD TOM VRAALSEN: Iraks angrep på Kuwait har som kjent ført til en strøm av flyktninger til nabolandene, først og fremst Jordan. Det gjelder særlig gjestearbeidere i Irak og Kuwait som søker hjem til Egypt, Sudan og en rekke asiatiske land.

Ifølge opplysninger fra FN hadde innen sist søndag ca. 220 000 personer flyktet til Jordan. Av disse ankom 10 000 sist søndag, og bare i går skal ytterligere 16 000 ha kommet til Jordan. I tillegg har et økende antall flyktninger tatt seg over til Tyrkia og Iran etter at grensen også til disse land er blitt åpnet. Det er også et stort antall flyktninger i Saudi-Arabia. Når det gjelder de som har strandet i Kuwait, har det foreløpig ikke vært mulig å yte hjelp til dem.

De hjemvendende gjestearbeiderne er for det meste blitt ribbet for det de hadde spart opp, og mange har små muligheter til å klare å komme seg tilbake til sine hjemland. Hjelpebehovet, slik vi har fått opplyst, dreier seg i første omgang om øyeblikkelig

(GSR)

hjelp til mat, medisiner o.l. i de tilgrensende transittland. Videre er det vesentlig med hjelp til transport til deres respektive hjemland.

Det internasjonale samfunn er i ferd med å bidra til å hjelpe de rammede. Det er imidlertid meget store behov, og Regjeringen ser det som naturlig at også Norge gir ytterligere bidra. I første omgang har Norge bidratt med bevilgninger på henholdsvis 1 mill. kr gjennom Norges Røde Kors og 1,1 mill. kr til innkjøp og forsendelse av 40 tonn nødhjelpsrasjoner etter søknad fra FNs katastrofeorganisasjon. En flyfrakt med denne sendingen skal ankomme Amman i Jordan i dag, og blir umiddelbart tatt i bruk der.

Den Internasjonale Røde Kors Komiteen og Røde Kors Ligaen har sendt ut appeller på til sammen tilsvarende ca. 60 mill. kr. Norges Røde Kors, som formidler disse overfor norske myndigheter, ønsker å søke om bidrag tilsvarende ca. 10 pst. av dette, dvs. ytterligere 5 mill. kr utover den allerede mottatte 1 mill. Fra FN-systemets side appelleres det om bidrag til Matvareprogrammet. UNICEF er i arbeid, og Høykommissæren for Flyktninger, som jeg hadde anledning til å drøfte dette med i går, vurderer løpende hva som eventuelt bør bli denne organisasjonens bidrag. De fleste av de flyktede er imidlertid ikke flyktninger etter vanlige definisjoner.

Den internasjonale organisasjon for migrasjon, IOM, skal ganske snart komme med en appell, er vi blitt fortalt, om støtte til repatriering av gjestearbeidere til ikke-arabiske asiatiske land.

Regjeringen finner det naturlig på bakgrunn av dette som jeg nå har sagt, å kunne bidra i en størrelsesorden tilsvarende 2 mill. dollar, 12-13 mill. kr. Det skal dels gå til akutt-tiltak og dels til repatriering til gjestearbeidernes hjemland.

De midler som er satt av til slike formål, er imidlertid svært anstrengt allerede før tredje kvartal er ute. Når det gjelder kap. 191, Hjelp til flyktninger og menneskerettigheter, er alle midler for 1990 disponert i henhold til foreliggende forpliktelser. Ytterligere bevilgninger fra norsk side må derfor finne annen dekning. Regjeringen er innstilt på ved kgl. resolusjon å gjøre vedtak om å overskride kap. 191 med motverdien av 2 mill. dollar. Dekning for overskridelsen vil bli skaffet ved å omdisponere tilsvarende beløp fra landprogrammidler for Pakistan og Sri Lanka. For disse to land venter vi av forskjellige grunner at det blir et underforbruk for landprogrammet i inneværende år. Når vi foreslår at midler blir tatt på disse to programmene har det også sin bakgrunn i at det vil bli behov for midler til hjemsendelse av gjestearbeidere bl.a. fra disse to land.

(GSR)

KOMITEENS LEDER: Når det gjelder dette siste punktet som bistandsministeren omtalte, er jeg helt overbevist om at en samlet komite er opptatt av at vi skal gjøre hva vi kan og - hadde jeg nær sagt - gjerne mer også enn det som så langt er skissert her, for det er norsk rolle og tradisjon, og vi er vant til å stille med den type bistand og midler, og det bør vi absolutt gjøre. Det er kort fortalt min vurdering av akkurat det.

Når det så gjelder det andre spørsmålet, kan man si at da vi diskuterte eventuelle norske tiltak her forrige onsdag, var vi i en situasjon hvor anmodningen om slike tiltak kom fra Kuwait til alle NATO-land, i hvert fall langt på vei, og så fra USA om norsk bistand på linje med en henvendelse som vel var gått til alle andre allierte land. Vi hadde en omfattende diskusjon om status for en multinasjonal styrke av den typen som

(KML)

da allerede var besluttet av ulike land på ensidig basis - ethvert enkelt land hadde tatt sine beslutninger. Jeg mener den diskusjonen vi da hadde, var viktig, også fordi Norge har lang tradisjon i å legge stor vekt på FN og å styrke FNs rolle i internasjonale konflikter.

Vi har altså fått en FN-resolusjon som markerer sterkere og klarere enn tidligere resolusjoner at FN og Sikkerhetsrådet har valgt klart å gi den autorisasjon som utenriksministeren snakket om, til de land som har bestemt seg for å plassere seg i Gulfen for å kunne inspisere og håndheve boikotten. Det må vi konstatere. Det er i og for seg bemerkelsesverdig at Sikkerhetsrådet har gjort dette. Når det imidlertid gjelder tolkningen av hva dette betyr, av hva alle FN-land skal forventes å gjøre, har jeg lyst til å begynne med å si at det må jo være hvor mye innsats det er behov for, hvor mye innsats som kreves i Gulfen, som er det avgjørende, ikke behovene nå. I den situasjon vi har nå, er de klart markert. Sikkerhetsrådet har vedtatt dette, og alle land, så vidt jeg har forstått, har støttet opp om at det var en riktig avgjørelse, og det er i hvert fall min vurdering at det var det. Det var riktig og viktig av FN fordi det også kan være et bidrag i seg selv til å få større muligheter for en fredelig løsning av konflikten.

Men når vi skal vurdere våre tiltak, er jeg nødt til å starte med den danske henvendelsen. Siden ikke den danske utenriksminister er her så jeg kan spørre ham, må jeg spørre den norske utenriksminister om hvilket behov for en dansk korvett han tror faktisk er blitt presentert overfor Danmark. Er det slik å forstå at det er et eller flere av landene som allerede er engasjert, og har tatt sine beslutninger, som mener at det er viktig

(KML)

for gjennomføringen av den jobben de skal gjøre å ha Danmark der med en korvett? Det vet ikke jeg svaret på, men jeg må stille det spørsmålet, for etter min vurdering begynner problemstillingen der. La meg nå forutsette at vi får et svar på det spørsmålet nå. Punkt 3 i resolusjonen, som Bondevik henviste til, gir altså en generell oppfordring om å gi støtte til de land som har satt inn styrker i Gulfen. Hva det betyr, er jo ikke opplagt. Vi må gå tilbake til den diskusjonen vi hadde sist onsdag. Mange av de som var rede til norsk deltakelse på det tidspunktet ut fra amerikansk ønske føler nok den samme problemstilling, at det er viktig at Norge viser flagg på en eller annen måte i området - jeg går ut fra at de tar det utgangspunktet - og synes derfor at det styrker den vurderingen at vi i tillegg har fått en FN-resolusjon. Jeg forstår det resonnementet, og jeg går ut fra at det er det resonnementet Regjeringen har lagt seg på.

Min innfallsvinkel har vært en litt annen - og det har sammenheng med det også utenriksministeren sa nå - at vi må være forsiktige i denne situasjonen, og når jeg sier "vi", mener jeg det internasjonale samfunn, slik at man gjennom tiltakene som nå heldigvis er blitt bredere FN-basert, skal få et maksimalt bilde av at det er vestlige land og araberstatene. Det tror jeg er et viktig poeng i seg selv.

Det er også et tema å vurdere om de små landene Danmark og Norge har en naturlig tilstedeværelse der nede sammen med sine egne større allierte, som for lengst har tatt beslutninger, som vi har støttet. Men jeg vil fremdeles spørre: Hva er det som tilsier at den danske regjering en time eller to etter at resolusjonen er avgitt, starter en offentlig debatt om at Danmark - i tillegg til de skip som allerede er på vei - bør komme med? Forklaringen bør etter min vurdering være at det faktisk er slik at det er nødvendig at et lite land som Danmark, i tillegg til Storbritannia og de andre, gjør dette. Det er først når jeg har fått en rimelig forklaring på at dette er fornuftig at jeg vil spørre: Er det rimelig at Norge følger opp og hjelper det danske skipet?

Jeg må begynne med å stille noen av disse spørsmålene, for det har betydning for den grunnleggende vurderingen av hva Norge med sin utenrikspolitiske og geografiske posisjon naturlig skal gjøre i denne situasjon. Er flyktningspørsmålet o.l. førsteprioritet for et land som Norge, eller er det av andre grunner riktig at vi i tillegg bør sende flåtestyrker til Gulfen? Anbefalingen i punkt 3 i FN-resolusjonen er nemlig ikke en anbefaling om at alle land skal sende sin flåte til Gulfen. Det må være helt åpenbart. Vi må ha en klar

(KML) formening om hva det er som tilsier dette. Og det neste spørsmålet, hvis vi nå skal gjøre det, blir: Er det da riktig å sende et kystvaktskip? Er vi da over i det som utenriksministeren i går omtalte som ikke aktuelt, nemlig militær bistand? Det er klart at kystvaktskip står i en annen stilling, i en slags mellomposisjon, men det kan lett bli en diskusjon i Norge omkring det, fordi det er første gang siden Korea-krigen at noe som i det hele tatt har tilknytning til norsk forsvar, befinner seg utenfor NATO-området. Det gjør at vi skal tenke nøye gjennom begrunnelsene våre og analysene av hva det er som faktisk er bakgrunnen for at vi bestemmer oss for å gå til et slikt tiltak. Jeg har derfor litt behov for en utdyping fra utenriksministeren når det gjelder noen av disse forholdene, og det kan jeg tenke meg at enkelte andre i komiteen også har.

CARL I. HAGEN: Kan jeg få komme med et par korte spørsmål?

1. Har Regjeringen stipulert hvor store Norges forventede ekstrainntekter er pr. døgn som følge av den økte oljepris, som igjen skyldes konflikten?

2. Foreligger det fortsatt en liste over ønsker fra USA? Kun henvendelser og ønsker fra Danmark ble nevnt. Jeg vil gjerne vite hva vår største, viktigste og mest avgjørende allierte eventuelt har spurt oss om.

3. Jeg fikk ingen forklaring på hvorfor utenriksministeren sier det ikke er aktuelt med et marinefartøy, eventuelt sanitetskompani. Jeg vil gjerne ha en begrunnelse for hvorfor man ikke anser det aktuelt.

4. Jeg har også sett i avisene at en del av Danmarks vedtak er at man stiller midler til rådighet for flyktningbistand - jeg vet ikke om det var til Høykommissæren for flyktninger eller til flyktninger - og at det skulle ha vært noe den sosialdemokratiske gruppe insisterte på for å godta marinefartøyet. Hvor stort beløp er det snakk om fra dansk side?

UTENRIKSMINISTER KJELL MAGNE BONDEVIK: Jeg skal prøve å svare så langt det er mulig. Alle spørsmål som ligger i saken, er naturligvis ikke like enkle å svare helt konkret på.

Først til lederens spørsmål om hvilket behov Danmark har fått presentert for en dansk korvett. Det er et slikt spørsmål som det ikke er så helt enkelt for meg å gi et helt presist svar på. Vi må forholde oss til at Danmark har funnet å ville stille en slik

(KML) korvett til disposisjon. Jeg har ikke fått noen nærmere angivelse av Ellemann-Jensen om hva slags militærstrategiske vurderinger som ligger til grunn for det behovet. Men jeg antar at det bl.a. bygger på den amerikanske henvendelse. USA har levert en liste over aktuelle behov som jeg skal referere når jeg kommer tilbake til Hagens spørsmål. Jeg refererte den for øvrig i komiteens forrige møte, men jeg skal gjerne gjenta den.

Danmark var også observatør på Vestunionens møte der det ble besluttet å sette i verk en del tiltak - sju av ni vestunionland har besluttet å treffe ytterligere tiltak. Verken Danmark eller vi er medlem der, men vår statssekretær fra Utenriksdepartementet var til stede og deltok ved en lunsj med forsvarsministrene og fikk en viss informasjon om møtet. Jeg vil tro at de behov som ble analysert på dette møtet i Vestunionen, også kan ha vært av betydning for Danmark.

Det er også mitt inntrykk etter samtaler med Uffe Ellemann-Jensen at Danmark har vært opptatt av - og det synes jeg også er noe vi skal være opptatt av - at en i den multinasjonale styrke skal ha bredere engasjement enn bare USA og stormaktene. Det kommer jo til uttrykk både når arabiske land deltar og altså nå etter hvert en rekke mindre vestlige land. Jeg synes det er ganske viktig at dette ikke fremtrer først og fremst som en USA-eller stormaktledet operasjon, men at det er en bredere multinasjonal styrke. Det tror jeg også danskene har hatt med i sin vurdering.

I tillegg tror jeg at de ønsker å gi uttrykk for solidaritet med verden for øvrig, som øker presset mot Irak. Uansett hvordan en måtte vurdere det, tror jeg det er åpenbart at også tanken om en solidaritetsholdning ligger bak både Danmarks og flere andre lands tiltak. De ønsker å markere et press mot Irak, og at dette presset ikke bare drives fra USA, Storbritannia og Frankrike, som var de førende i starten.

Endelig tror jeg det ligger en oppfølging av FN-resolusjonen i det danske tiltaket, siden det nå kom etter FNs sikkerhetsrådsresolusjon på lørdag. De ønsker altså å markere at de følger opp FN-resolusjonen. De har da besluttet også å gå inn med et offensivt tiltak - altså en korvett - som vi kan si er et offensivt militært skip. Det har ikke vi fra den norske regjerings side funnet å ville anbefale. Det er en relativt høy profil, og vi har funnet det tilrådelig ikke å legge oss fullt så høyt. Skal en vurdere det nå ut fra det som FN-resolusjonen lørdag dreier seg om, nemlig en håndhevelse av boikotten, er det nok mer enn nok militære og offensive skip i området til å kunne håndheve boikotten, og derfor synes jeg heller ikke at det ut fra begrunnelsen til FN-resolusjonen i og for seg skulle være nødvendig på dette stadium

(KML) i hvert fall, å sende offensive militære skip, som en korvett er. Vi har derfor konsentrert oss om det vi kaller mer defensive forslag, altså rense- og verne-utstyr i tilfelle kjemisk krigføring, som vi vil tilby, noe jeg klarerte her sist. Det er et rent defensivt tiltak.

Når vi også vil tilrå at vi eventuelt i samarbeid med Danmark stiller med et forsyningsskip, er det ut fra noe av den samme tankegang. Det er jo i og for seg et defensivt tiltak. Lederen nevnte at det er et marinefartøy. Det er riktig at dette ligger under Forsvaret, Marinen og Forsvarsdepartementet - det er derfor også forsvarsministeren er her i dag. Når jeg i går sa at jeg på dette stadium ikke anså det aktuelt fra vår side å stille med militære fartøy, må jeg innrømme at jeg tenkte da på offensive militære fartøy, ut fra at det var en dansk korvett som egentlig var bakgrunnen for spørsmålet. Danmark har altså besluttet å sende en korvett, og da eventuelt til det samme forsyningsskip, og det første har vi altså ikke ansett aktuelt fra norsk side. Det var bakgrunnen for at jeg sa at jeg ikke anså det aktuelt med militære fartøy fra norsk side nå.

I løpet av dagen har det blitt avdekket at de behov Danmark har anmeldt for et forsyningsskip trolig - men jeg sier trolig, for dette kan vi selvsagt se noe videre på - best ivaretas gjennom et kystvaktfartøy, som så vidt jeg skjønner, er bortimot skreddersydd akkurat for den type forsyninger som den danske korvetten vil trenge. Det er riktig at det formelt sett er et marine-fartøy, som kystvaktfartøy er, men som lederen helt riktig sa, er det i en slags mellomstilling, for kystvaktfartøy brukes jo også utpreget til sivile formål, sist i Sydpolen på Antarktis-oppdrag o.l., og i fiskeri-oppsyn, altså til rent sivile formål. Det har en slags mellomstilling, selv om det formelt er marinefartøy.

Det er vel riktig som lederen sier at det i så fall vil være første gang etter Korea-krigen at vi sender et formelt marinefartøy til et slikt område. Men så er det vel også første gang siden Korea-krigen at FN har gjort et slikt vedtak. Det er for meg ganske viktig, og jeg bet meg merke i at det var veldig mange som var opptatt av det her i komiteen sist - det var jeg selv også. Det er første gang at FN har gjort et vedtak hvor de autoriserer skip under nasjonal kommando og håndhever en boikott, og det er for meg nøkkelen her. Det vil være riktig at det i så fall vil være første gang siden Korea-krigen, men det er også første gang siden Korea-krigen at FN har gjort et slikt vedtak. I tillegg står vi også i en helt eksepsjonell situasjon ved at FN gang på gang som et uttrykk for hele verdenssamfunnets reaksjon har fordømt Iraks invasjon av Kuwait, og de følger altså dette opp ved å autorisere den multinasjonale styrken. Vi har tross det

(KML)

valgt ikke å gå inn i den offensive del av den multinasjonale styrken, men eventuelt tilby mer defensive tiltak, for å bruke det uttrykket.

Når det gjelder Hagens spørsmål om hvor mye våre oljeinntekter nå øker pr. dag, må jeg innrømme at det regnestykket har jeg ikke foran meg - jeg må i tilfelle be noen som sitter med disse tallene i hodet om å regne det fort ut for meg. Men grunnen til at Regjeringen har vært veldig forsiktig med å gå ut med slike tall, er at vi ikke aner hvor lenge oljeprisene vil bli liggende på det nivået de nå ligger. De kan falle igjen. Dette vet vi veldig lite om, for det avhenger veldig mye av Gulf-krisens utvikling. Vi kan kanskje få fram tall på hva vi har fått i økte inntekter på de dagene som har gått, men hvordan dette vil bli fremover, er helt umulig å si noe om. I tillegg kommer at dollarkursen svinger. Den har vært på vei nedover de siste dagene, og det reduserer de økte oljeinntektene på grunn av oljeprisøkningen noe.

Så til listen fra USA, som Hagen etterlyste. USA har tilstilt de andre NATO-medlemmene en liste hvor de sier at man fra amerikansk side vil peke på bl.a. følgende behov:

- Minesveiperkapasitet,
- ulike former for støtte til de militære styrker.

Det vil etter mitt skjønn være under det punkt et forsyningsskip vil komme. Videre:

- Landmilitære styrker til forsterkning av Saudi-Arabia.

Min kommentar til det er at det vil ligge utenfor resolusjon 665, for det har ingenting med boikott-håndhevelsen å gjøre. Endelig er nevnt:

- Skips- og flytransport i lys av et økende transport-behov,
- kraftaggregat,
- kjølekapasitet,
- vannproduksjonsanlegg,
- beskyttelsesdrakt til renseutstyr.

Det siste punktet har vi imøtekommet, som vi ble enige om sist. I tillegg er nevnt finansiell støtte til Tyrkia.

Når det gjelder spørsmålet om hvorfor vi ikke har sett det aktuelt med marinefartøy i den forstand jeg tenkte på det da jeg uttalte meg, altså offensive kampfartøy, har jeg i grunnen gitt vår begrunnelse for det allerede i kommentarene til lederens innlegg.

Spørsmålet om utgifter til flyktninger kan kanskje bistandsministeren utdype.

(KML)

STATSRÅD TOM VRAALSEN: Vi har ingen informasjon om den type kobling som Carl I. Hagen nevnte i sitt spørsmål. Danmark har til nå, etter de opplysninger jeg har, bevilget 5 mill. danske kroner til arbeid for flyktningene som følge av konflikten.

PAUL CHAFFEY: Vår holdning på forrige møte var at vi var mot denne type tiltak dersom de ikke kommer under FN-kommando, og dette konkrete tiltaket med forsyningsskip har ikke forandret noe på det, så vår holdning er den samme. Vi er mot at det skal sendes et forsyningsskip.

Når det gjelder de helt praktiske sidene, kan jeg ikke helt se hva det er som sannsynliggjør at det er behov for korvett eller forsyningsskip etter det svaret utenriksministeren har gitt nå. Jeg kan heller ikke se at det at statssekretæren i Utenriksdepartementet har spist lunsj i Vestunionen egentlig er noe argument i denne sammenheng. Det er vel mer et argument som kan brukes for å påvise at dette er en vestlig/arabisk konflikt og ikke et argument for det motsatte.

Men jeg har et annet spørsmål også. Det har kommet fram i VG i dag at en del norske redere på mer privat basis er innstilt på å frakte våpen for US Navy - tungt militært utstyr. Jeg lurer på om Regjeringen kommer til å gripe inn mot det. Etter min mening er det en form for privatisering av gjennomføringen av FNs blokade som er nokså uheldig. Vi har også det forholdet at hvis det skulle bryte ut krig, vil transportskip av denne type være å regne som krigsskip, og det må være i strid med § 25 i Grunnloven at man deltar i en utenlandsk styrke av denne type.

Når det gjelder støtte til flyktninger, er vi selvsagt veldig positive til det og vil for så vidt etterlyse enda flere tiltak og forslag fra Regjeringen. Jeg vil spørre bistandsministeren om Regjeringen vil ta noe initiativ for å samle vestlige land og andre land for å diskuttere hvordan man raskest mulig kan trappe opp støtten til FNs Høykommisær, og jeg synes jo også Regjeringen bør vurdere om ikke de pengene som nå skal brukes på forsyningsskip og eventuelle transportskip til militære tropper, ikke ville ha langt større effekt hvis de ble brukt på flyktninger.

JAN PETERSEN: Jeg var vel av de i forrige møte som gav uttrykk for en viss utålmodighet og ønsket markert klarere konkrete tiltak fra norsk side. Jeg

(KML) må si jeg er glad for å høre utenriksministeren nå si at han i prinsippet er rede til å støtte opp for å effektivisere den økonomiske boikotten. Det synes jeg er meget bra. Jeg synes også det er en løfterik innfallsvinkel når komiteens leder i sitt innlegg tar utgangspunkt i behovet for hva som skal gjøres, for underliggende det må det jo være at vi da gjør det det rett og slett er behov for, det som er adekvat, for å støtte oppunder og gjøre denne boikotten effektiv.

Jeg synes de tiltakene som utenriksministeren skisserte, er bra. Jeg kan godt se at det ikke vil være behov for ytterligere marinefartøyer i Gulfen hvis det er utenriksministerens vurdering. Men jeg regner med at det er noe som fortløpende kan vurderes og holdes åpent, for behovsvurderinger her er jo ikke eksakt vitenskap, for å si det forsiktig. Det er i aller høyeste grad et skjønnsspørsmål hva man vil legge i at et behov her måtte være tilfredsstilt eller ikke.

For min del vil jeg også legge vekt på at vi er med i et bredere vestlig samarbeid. Det er klart at karakteren av en betydelig vestlig innsats er der allerede, slik at hvorvidt sterk vestlig innsats er hensiktsmessig eller ikke, er et spørsmål vi på det nåværende tidspunkt ikke kan påvirke i det hele tatt. Det som er det springende punkt, er om Norge skal være med eller ikke i dette bredere vestlige samarbeidet. Jeg synes det er viktig også av hensyn til Norge at vi deltar i dette.

Ellers vil jeg gjerne ha lagt til at det bistandsministeren skisserte - den dekning han skisserte - etter min mening er fullt tilfredsstillende.

ERIK SOLHEIM: Jeg har lyst til å starte med hva vi er enige om her. Vi er faktisk enige om forholdsvis mye, i hvert fall det store flertall av denne komiteen. Vi er enige om at vi skal prøve å boikotte Irak ut av Kuwait, for å si det enkelt. Hovedlinjen er å prøve gjennom boikott av Irak å tvinge Irak til forhandlinger med det siktemål å få Irak ut av Kuwait. Da stusser jeg litt over det utenriksministeren sier i sin redegjørelse og legger veldig vekt på: Jo lengre tid som går, jo mer kan Irak sette seg på Kuwait. Det er i og for seg riktig, men det må jo være den kalkulerte risikoen vi tar dersom vi følger boikottlinja. Det er boikott av Irak som er virkemidlet for å få Irak ut av Kuwait, så vi må jo være oppmerksom på den faren. Det er ingen grunn til å tro at en boikott kan virke på noen få ukers sikt i denne situasjonen. Det burde egentlig være klart for alle at Irak ikke er et bittelite lutfattig land som man i løpet av en 14-dagersperiode kan boikotte i hjel, slik man kanskje

(KML) kunne gjort med Panama eller noen andre. Irak er økonomisk og på andre måter i stand til å tåle boikott over en lengre periode, men dersom man følger en boikottlinje, må man også ha tilstrekkelig is i magen til å vente og se om det virker før man foreslår all verdens nye tiltak.

Det var bred enighet her forrige gang om at Norge skulle gå inn for at FN skulle tillate ulike land å iverksette boikotten, om nødvendig med makt. Det er det også enighet om i denne forsamling. Men det er ikke det samme som at Norge trenger å være et av disse landene. Og der er det jo våre innvendinger blir sterkest, for utenriksministerens svar på lederens spørsmål viste jo med all mulig tydelighet at det faktisk ikke er behovene i situasjonen i Gulfen som er foranledningen til at Norge skal sende kystvaktskip. Jeg skrev ordrett ned det som ble sagt, nemlig at det er mer enn nok militær kapasitet i området til å kunne håndheve boikotten. Det er selvfølgelig helt opplagt riktig. Jeg er enig i at det er viktig å sikre en bredde i denne iverksettelsen, ved at det også deltar andre enn USA og England, men den bredden er der allerede ved at vesentlig arabiske land deltar. Det er ikke nødvendig å tilføye Norge og Danmark for å få til den bredden.

Da kommer vi til det jeg tror er sakens kjerne, og det må jeg si direkte: Det er et overdrevent dansk ønske om å markere at Danmark ikke er et fotnoteland, slik vi tidligere har fått et stempel på oss. At Norge skal la sin utenrikspolitikk bestemme av dette danske ønske, kan ikke jeg se. Jeg vil gjerne også få sikkerhet for at vi ikke nå lar oss lure, men at det faktisk er et sikkert flertall i Folketinget for denne operasjonen, slik at ikke Norges forsikringer bidrar til å skape en ny situasjon i Danmark igjen, og at vår inntreden på arenaen blir et argument. Jeg vil gjerne få en kommentar til sikkerheten for at det er et klart flertall danske partier som støtter den danske innsatsen.

For å gjøre en lang historie kort: Vi bør støtte USA, Egypt og andre land i deres iverksettelse av boikotten, men det kan ikke være nødvendig at Norge bruker sine forholdsvis små ressurser i denne situasjonen. Tvert imot, det ville være langt viktigere at vi brukte alle våre ressurser der vi kan spille en rolle. Det er på den humanitære siden, i flyktninghjelpen. Selv om 2 mill. dollar er bra, og alle vil stemme for det, er det et latterlig lite beløp i denne situasjon for de land som her yter meget store ofre, som Egypt f.eks., som får et kolossalt økonomisk problem ved å stå imot hundretusenvis av mennesker - det kan i hvert fall bli 100 000. Det burde foranledige atskillig større bevilgninger fra Norges side. Vi kan ta både fra eventuelle økte olje-inntekter og fra de militære utgiftene vi er i ferd med å påføre oss.

(KML) UTENRIKSMINISTER KJELL MAGNE BONDEVIK: Først litt tilbake til Chaffeys innlegg. Jeg kan bare registrere det standpunkt at en ikke vil delta i tiltak som ikke er under FN-kommando. Det vil jo si at en ikke kan delta før en i tilfelle har en FN-styrke. Men jeg minner om at dette FN-vedtaket er ganske historisk. Det er første gang på lang tid det i det hele tatt har skjedd at FN gir autorisasjon til lands styrker om å effektivisere en boikott, og det var vel det vi også i stor grad forespeilte i forrige komitemøte kunne komme til å skje. Det var den mest realistiske utgang på det arbeidet som da pågikk for å få et nytt FN-vedtak. FN har altså på en måte autorisert noen til å effektivisere boikotten, eller påse at den blir effektivisert.

Jeg respekterer at noen partier mener at det ikke er nok. Jeg synes likevel det er veldig sterkt av FN å gå til et slikt vedtak, og det karakteriseres som oppsiktsvekkende og historisk i FN-miljøet at dette har skjedd. Da er jeg også litt tilbake til noe av kjernen i debatten her, som Solheim også berørte. Da må vi også tenke gjennom virkningene av at vi avslår anmodninger fra andre land, også et nært naboland, som med hjemmel i FN-vedtaket følger opp. Jeg vil også ha nevnt her at en må tenke nøye gjennom virkningene av det også i forhold til tyngden av en FN-resolusjon.

Så til debatten om behovet for en eventuell dansk korvett. Som sagt, det er det ikke helt enkelt for oss å vurdere, og det tror jeg alle ved nærmere ettertanke forstår. Men det som er et faktum, er at Danmark nå kommer til å bestemme å sende en korvett, og det er en realitet vi må forholde oss til. Da inntrer § 3 i FN-resolusjonen, som anmoder alle stater om å yte i samsvar med FN-pakten den bistand som de stater som er nevnt i § 1 i denne resolusjonen, måtte trenge. Danmark vil da være innbefattet i de i § 1 nevnte land når de sender denne korvetten.
At Danmark når de sender en korvett, har behov for et forsyningsskip, tror jeg for min del at det ikke
(GSR) er noen særlig tvil om. Det er etter mitt skjønn den problemstillingen vi må forholde oss til. Hvis ikke vi bidrar med det, må vi selvsagt sørge for det på annen måte, og særlig - det er for så vidt riktig som Solheim påpeker - hvis en boikott kommer til å bli veldig langvarig, og hvis de akter å ha denne korvetten der nede under hele boikottperioden, er det helt opplagt, tror jeg, at Danmark vil trenge et slikt forsyningsskip. Vi står overfor en anmodning om det i henhold til FNs resolusjon § 3, og den må vi forholde oss til. Vi må da også vurdere virkningen av eventuelt å svare nei på den, og den virkningen vil jeg se at vi tenker meget nøye gjennom før vi tar, og hvordan det vil virke - jeg tenker ikke da bare på i forholdet til andre land, men jeg tenker også på i forholdet til FN-resolusjonen.

(GSR)

Jeg forstod det slik her i komiteen sist at hvis det kom et FN-vedtak som enten satte styrker direkte under FN - men det gjorde vi klart var lite aktuelt - eller som det vitterlig ble, gav andre styrker autorisasjon til å følge opp FN-boikotten, så ville spørsmålet om norske tiltak komme i et annet lys. Det betyr ikke at en uten videre godtar ethvert norsk tiltak - det er ikke det jeg dermed har sagt, men jeg forstod det slik at det for ganske mange ville være et ganske viktig poeng. Det var det også for meg, og det var grunnen til at vi var så vidt tilbakeholdne sist, og som gjør at jeg nå mener at vi bør kunne ta et steg til, selv om det også nå har en defensiv karakter.

Det er også riktig, som Solheim påpeker, at vi må være forberedt på at en boikott kan bli nokså langvarig, og det kan stride litt mot det jeg sa om at jo lenger tid det går, dess lettere blir det for Irak å bite seg fast i Kuwait. Men jeg vil også minne om det jeg sa i det første møtet her, at hvis det er overfor noe land en boikott kan komme til å få virkning etter noen tid, så er det overfor Irak. Det skyldes geografi, og det skyldes deres avhengighet av olje-inntekter. Det betyr ikke at det går fort, men jeg tror at det er et betydelig håp om en virkning. For det andre illustrerer dette også hvorfor det var viktig å få et så raskt FN-vedtak som mulig. Jeg var alvorlig nervøs før helga for at, hvis ikke det FN-vedtaket hadde kommet, tålmodigheten hos noen - les USA - hadde løpt ut. Men så fikk vi dette FN-vedtaket, og jeg trakk et lettelsens sukk, for det tror jeg var det eneste realistiske alternativet til at det virkelig hadde brutt ut en militær konflikt i området. Så det var hast med å få vedtaket, og det kom i siste liten.

Nå er det spørsmål om en oppfølging av det vedtaket, og det er det vi nå står overfor. Jeg vil be om at vi også tenker nøye gjennom det hvis vi eventuelt skulle si nei til en anmodning fra et nært-stående naboland og på mange måter et likesinnet land. Jeg synes ikke det var lett fra vår side å overprøve den danske vurderingen av behovet for korvett. Det kan vi ha vår oppfatning av, men faktum er at de kommer til å sende den, og da står vi overfor den realiteten og den anmodning som kommer, og som utløser § 3. At de har behov for et forsyningsskip, tror jeg ikke det er noen særlig tvil om, uten at jeg er noen ekspert på slike forhold.

Når det så gjelder sikkerheten for at det er et flertall i Danmark for dette, kan jeg bare henholde meg til det min utenriksministerkollega sa til meg i telefonen i går, og det var at sosialdemokratene er

(GSR)

enige i de tiltak som den danske regjering går inn for, altså å sende en korvett og en invitasjon til et samarbeid om et forsyningsskip. SF er imot dette, så vidt jeg vet, men når sosialdemokratene og regjeringspartiene står sammen om det, er det et ganske solid flertall i Danmark for dette. Det er altså situasjonen før folketingsbehandlingen, som trolig kommer på fredag. Jeg har vanskelig for å tro at det flertallet vil forandres til et mindretall. Det er klart at hvis det mot formodning skulle skje noe i Folketinget, er situasjonen ny for oss også; da vil anmodningen falle bort. Vi behandler derfor dette selvsagt under den forutsetning at det flertall som synes etablert, avtegner seg i Folketinget på fredag.

Når det så gjelder det som Chaffey nevnte om denne lunsjen som vår statssekretær var med på i Paris, nevnte jeg selvsagt ikke den som noe argument for disse tiltak. Jeg refererte bare til at Danmark var der som observatør, og det kan godt hende at deres observatørstatus på det møtet hadde en viss betydning for deres vurdering. Vi var ikke observatør, men vi fant det nyttig - som vi også har gjort i tidligere tilfeller - å få en briefing på høyt nivå, og det fikk vi på denne måten som jeg refererte til.

Når det så gjelder forholdet til § 25 i Grunnloven, har vi fra vår side studert dette, og det som er å si om det, er følgende: Grunnlovens § 25, annet ledd, bestemmer bl.a. at styrker som tilhører landvernet og de øvrige tropper som ikke kan egnes til linjetropper, ikke kan brukes utenfor rikets grenser uten Stortingets samtykke. Denne inndelingen i landvern og linjetropper er ikke gjort gjeldende for Marinen og Flyvåpenet. Det er derfor antatt at begrensningen i § 25, annet ledd, ikke gjelder for disse forsvarsgrenene, altså Marinen og Flyvåpenet. Grunnloven inneholder heller ingen andre bestemmelser som vil innebære noe påbud om å innhente Stortingets samtykke for å bruke ovennevnte - det gjelder spørsmålet om fly fra Flyvåpenet, vi har også diskutert spørsmålet om et Hercules-fly, men det ser ut til å være ute av bildet nå, men det samme vil også gjelde et eventuelt kystvaktfartøy. Den ordningen som er aktuell, faller derfor etter vår vurdering utenfor Grunnlovens § 25, annet ledd, som krever at inngåelse av traktater av særlig betydning skal forelegges for Stortinget. Når det gjelder bevilgningsspørsmålet, har vi referert tidligere hvordan vi mener det kan håndteres.

Når det så gjelder det siste spørsmålet fra Chaffey som jeg noterte, nemlig spørsmålet om frakt av amerikansk militært materiell på norske skip, har Norges Rederiforbund, etter hva vi har fått opplyst, fra amerikansk hold fått henvendelse om kartlegging av norske skip som er egnet for transport av amerikansk

(GSR)

militært utstyr til Persiagulfen. Henvendelsen har en rent kommersiell karakter. En slik frakt vil ikke stride mot norsk lov. Kontakten vil gå direkte mellom rederier med ledig kapasitet og amerikanske myndigheter uten norske myndigheters mellomkomst.

USA har, som kjent, på forespørsel fra Saudi-Arabia vedtatt å styrke dette lands forsvar med henvisning til FN-paktens artikkel 51 om individuelt og kollektivt selvforsvar. At norske skip på kommersiell basis deltar i transport av materiell til styrking av Saudi-Arabias og Kuwaits selvforsvarsevne i en situasjon hvor Kuwait er ulovlig okkupert av Irak og irakske tropper står langs Saudi-Arabias grense, kan etter de vurderinger vi har gjort, ikke foranledige noen inngripen fra norske myndigheters side.

INGVALD GODAL: Som kjent er dette eit spørsmål om den sterkastes rett eller om lovs rett i det internasjonale samfunn, og både moralsk og i vår eiga interesse er det heilt klårt kor vårt land burde befinne seg i denne situasjonen. Det er difor bra at det er så brei semje som det er. Men eg for min del vil gi uttrykk for at eg synest at me skal delta fullt ut på line med andre i denne samanhengen. Det er ikkje i vår interesse, trur eg, at me skal etablere oss i ein litt spesiell situasjon i slike saker internasjonalt og konsentrere oss - for å bruke det uttrykket - om plasterlappar, medan me bestandig skal overlata til andre å gjera grovarbeidet. Eg trur ikkje det er i vår interesse.

Eg ser det slik at det i denne samanhengen er viktig at det er mange som er med, at det er ein brei internasjonal aksjon. Det er eit hovudpoeng. Og i denne samanhengen er det ein fordel om me hadde hatt det norske flagget med. Det norske flagget bør ikkje vante i denne samanhengen. Dersom det er slik at det er nok marinefarty der nede - kall dei offensive eller kva som helst - synest eg det ville vore betre om det hadde vore eit norsk i pluss og kanskje eit amerikansk i minus. Det ville ha styrkt breidda i aksjonen. Kva vi skal bidra med, er eg samd i bør vera eit praktisk spørsmål, men me bør ikkje setja noka prinsipiell begrensning. Vi må bidra med det som kan tene saka på best mogleg måte.

Elles har det vore sagt at det er viktig at det er brei nasjonal semje i denne saka, og det er sjølvsagt riktig, men eg vil gi uttrykk for at eg synest at prisen for den nasjonale semja kan bli for høg. Eg gir full støtte til det Regjeringa har gjort i denne saka.

(GSR) Eg synest det er ei god line, men me kan ikkje vente på alle - det har debatten tydeleg gitt uttrykk for.

Eg vil også få lov til til slutt å nemne at eg trur det er svært uheldig for vårt land at det skal kunna reisast spørsmålsteikn ved vår vilje til å levere ammunisjon, slik me diskuterte her sist, at det vart debatt om dette. Kva skal amerikanarane tenkje? Dersom me kjem i trøbbel, skal me vente at dei skal koma halsande over Atlanteren for å hjelpe oss med ein gong, men her skal me begynne å lage krøll berre på grunn av ein bagatell som dette. Også andre ting i denne samanhengen trur eg har vore vært uheldig. Me er eit lite land. Dette er spørsmål om eit lite land som er tatt - me bør vite kor vår plass er.

CARL I. HAGEN: Jeg vil gi uttrykk for hva vi i Fremskrittspartiet mener.

Generelt synes vi at utgangspunktet må være å arbeide for internasjonal lov og rett, og for at den blir respektert, og å stille opp når det er nødvendig at noe gjøres for å få det til på lang sikt. Vi ser det også slik at Norge er et meget utsatt land, helt avhengig, for vår sikkerhet, av en allianse og de landene som inngår i alliansen. Vi skal se i øynene at det kan komme situasjoner i fremtiden hvor det er vi som er det lille landet som blir utsatt for okkupasjon eller blir delvis okkupert av et annet land og vil være helt avhengig av den viljen de andre nasjonene har til å hjelpe oss. Det at vi har en del forpliktelser til vår fordel, er et minimum. Det kan hende det vil være behov for mer enn det som man er forpliktet til å gjøre overfor Norge, og hvorledes vi selv opptrer og hele situasjonen er, vil ha en sterk medvirkende innflytelse på hvorledes andre land ser på oss i fremtiden.

I denne saken er situasjonen den at Norge er det ene land som profitterer på den konflikten som er i Persiagulfen. Jeg skjønner at utenriksministeren ikke har tatt seg bryderiet med å finne ut hva det dreier seg om. Det har jeg gjort - det er 8-10 mill. kr pr. dag pr. dollar i økt oljepris Norge har i økt inntekt. Hvis vi sier at oljeprisen er 5 dollar mer enn den ellers ville vært, har vi 40-50 mill. kr pr. dag den prisen holder seg. Vi har allerede tjent over 1/2 milliard, 500 mill. kr, på denne krisen i Gulfen - det er tall vi har fått i dag.

Derfor virker det Regjeringen presenterer av forslag, relativt lite imponerende, og jeg finner intet samsvar mellom statsministerens tale i Stavanger i dag og det Regjeringen nå foretar seg. Jeg skal spare

(GSR) Regjeringens medlemmer og de øvrige for den forlegenhet det vil være å referere ordrett fra statsministerens tale - det kan man selv sjekke etterpå, men når det gjelder en del av det han sier, er det ikke samsvar mellom det som sies av fine ord, og den handling som Regjeringen foreslår.

Det var stilt spørsmål om hva årsaken kan være til at Danmark vil sende en korvett. Jeg vil si at det Danmark gjør, er å vise solidaritet i praksis og ikke bare i ord, og er handlekraftig raskt, mens andre land må man si ikke er det.

Utenriksministeren nevnte at det vil få alvorlige konsekvenser hvis vi skulle avvise en anmodning fra Danmark, som er et naboland, når det gjelder et forsyningsskip. Det er jeg helt enig i. Jeg tror det imidlertid er like alvorlig, og kanskje langt alvorligere, at vi ikke etterkommer noe særlig av de ønsker vår viktigste allierte, USA, har kommet med. Det er omtrent bare på spørsmål fra vår side at det nevnes at det foreligger anmodninger fra USA om assistanse i henhold til § 3 i resolusjon 665 - at det foreligger, har utenriksministeren nå bekreftet. Det er anmodet om minesveiperkapasitet, skipstransport og finansiell støtte til Tyrkia, pluss de tingene som vi har etterkommet. Jeg går ut fra at det materiellet er sendt eller raskt vil bli sendt nedover. Vi er altså anmodet av USA om minesveiperkapasitet og skipstransport, og vi har avslått begge deler.

(SL) Jeg synes det er leit at utenriksministeren føler behov for å understreke når det gjelder kontakten med norske rederier om transport på kommersielle vilkår for US Navy, som ønsker å flytte tropper, at det har vi liksom ikke noe med. Jeg ser det slik at det vi burde ha gjort, var å etterkomme anmodningen fra USA om å fremskaffe og betale for slik transport. Jeg synes vi burde tilby sjøtransportkapasitet for overføring av materiell og styrker fra Egypt til Saudi-Arabia. Jeg synes vi burde tilby skipskapasitet for å hjelpe til med flyktningene fra Irak som kommer til Akaba via Jordan. Og vi burde ha noe større evne til å yte finansiell støtte til de flernasjonale styrker i Gulfen og - noe vi alle er enige om - styrke FNs høykommisær for flyktninger, mer enn det Regjeringen har lagt opp til.

Til slutt: Vi har den holdning - vi er enig med Godal - at skal vi være med for fullt, må det norske flagg vaie også på et marinefartøy i Gulfen. At det kanskje ikke akkurat er behov, berører ikke det, for vi kan avløse et annet land som har flere fartøyer der nede.

(SL) Jeg er enig i det generelle ønsket om at det er et viktig poeng å ha nasjonal enighet om utenrikspolitikken. Men det har sin pris. Den prisen er i dette tilfellet for høy for Fremskrittspartiet. Det er blitt sagt at vi legger vekt på ikke å ha en høy profil, altså lavere enn Danmark, som er mindre utsatt enn oss. Det ble også nevnt fra utenriksministerens side at det forsiktige tilbud om et forsyningsfartøy vil falle bort hvis Danmark ikke følger opp sin del av det hele. Det vitner om at man her i Norge skal gjøre absolutt minst mulig i stedet for å være på full linje.

Leder, jeg beklager, men jeg vil fremme krav om at denne saken kommer til behandling i fullt stortingsmøte i henhold til § 13 siste ledd. Denne debatten som vi har hatt her i dag, er hemmelig. Den debatten må vi etter vår oppfatning gjenta i åpent stortingsmøte.

ANNE ENGER LAHNSTEIN: Min generelle holdning er at Norge ikke bør ha noen spesielt høy profil i denne konflikten, bortsett fra når det gjelder de tiltak som vi snakket om sist, og selvfølgelig når det gjelder humanitær innsats, innsats for flyktningene. Jeg tror at de pengene vi måtte sette inn her, vil ha en meget god og positiv effekt på den måten, med en slik direkte innsats knyttet til flyktningesituasjonen, som Tom Vraalsen var inne på.

Når det er sagt, ser jeg behovet for å markere støtte. Jeg tror det er det behovet vi egentlig snakker om. Det er et behov for å markere støtte, noe annet ville etter min mening være et galt signal, særlig i den situasjon som har oppstått etter FN-resolusjon 665.

Da er det neste spørsmålet: Hvordan kan vi best markere den støtten vi ønsker å gi uttrykk for? Her har Regjeringen kommet med enkelte forslag. Jeg har for så vidt ingen bemerkninger til det, jeg forstår at man vurderer andre tiltak.

Jeg lurer litt på - jeg har lyst til å stille et spørsmål til forsvarsministeren. Jeg forstår at et forsyningsfartøy eller et kystvaktskip vil være under norsk kommando. Og det er svært viktig, hvis vi faktisk bestemmer å sende et skip ned, at vi er trygge på sikkerheten. Hvordan vil en norsk kommando kunne operere sammen med andre hvis det skulle dukke opp en konkret situasjon der nede? Det er uklart for meg, men det er kanskje fordi jeg ikke er ekspert på

(SL) militære spørsmål. I Aftenposten i dag står det om den danske korvetten at den skal operere under dansk flagg, men det blir FNs militære komite som skal samordne korvettens bevegelser. Det synes jeg er et aspekt ved dette som ingen har tatt opp, og jeg lurer på om det er mulig å få litt informasjon om hva dette egentlig dreier seg om.

Ellers synes jeg det er positivt at Regjeringen vurderer ulike tiltak for å markere støtte i det internasjonale samfunns kamp mot Irak og den aggresjon de viser. Jeg vil også understreke behovet for - noe mange har gjort, også utenriksministeren - bredest mulig politisk enighet.

(SL) KIRSTI KOLLE GRØNDAHL: Jeg synes ikke utenriksministeren har dokumentert tilstrekkelig behovet for at Norge skal gå inn med et forsyningsfartøy, et kystvaktfartøy, i den situasjonen vi nå har. I sin begrunnelse for hvorfor man burde gå inn, endte han opp med å si at det var mer enn nok militære skip i Gulfen. Da skjønner ikke jeg verken hvorfor Danmark gjør det, eller hvorfor Norge gjør det. Vi skal naturligvis for vår egen del ha en selvstendig vurdering av situasjonen. Jeg synes ikke det er nok for oss at Danmark på fredag kanskje kommer til å fatte et slikt vedtak, og så gjør vi vårt vedtak, avhengig av det. Jeg synes at vi kanskje heller burde drøfte med Danmark behovet for at de gjør det de gjør i denne situasjonen. Dermed er det ikke sagt at det ikke kan bli aktuelt i fremtiden at Norge går inn. Men i den nåværende situasjon føler jeg at det ikke er tilstrekkelig dokumentert at vi bør gjøre det. Som tidligere sagt, boikotten kommer til å ta lang tid i tilfelle den skal ha effekt, og da kan det vel tenkes at det på et senere tidspunkt blir behov for både dansk og norsk assistanse og tilstedeværelse.

På det nåværende tidspunkt synes jeg vi først og fremst bør konsentrere oss om bistand til flyktningene og repatrieringssituasjonen. Den er veldig akutt, og der må vi virkelig gjøre en jobb. Jeg synes ikke det er noe å trekke på skuldrene av - at det liksom ikke er noen jobb i forhold til den militære innsats som skal gjøres. Det er heller ikke nødvendig at de midlene som skal settes inn - de kan godt være høyere enn det som er foreslått fra Regjeringen - tas fra bistandsbudsjettet. De bør man kunne finne dekning for også utenfor.

JO BENKOW: Det ser ut som den enkeltes definisjon av begrepet "behov" blir en nøkkel for den videre vurdering av dette spørsmål - militært behov, opinionsbehov, pressbehov, blokadebehov, behov for det norske flagg på plass, behov for samhold og solidaritet, behov for ikke å forvirre og gi gale signaler. Her kan man trekke omtrent alle elementer inn i en behovsvurdering, og det er tillatt å se noe forskjellig på det.

Når jeg i denne situasjon sterkt vil oppfordre til en samling om det etter min mening moderate forslag som blir antydet fra Regjeringen, er det flere grunner til det. Det er jo ikke slik at USA la frem en liste som de i sin helhet forventet skulle bli effektuert fra vår side, og man valgte å imøtekomme den anmodningen fra USA som hadde den mest humanitære profil, for å understreke det som har vært Nordens "image" i det internasjonale samfunn. Det er klart at

(SL) et kystvaktfartøy ikke har den offensive karakter som et vanlig krigsskip med betydelig bestykning, men det fører norske flagg, og det er i denne sammenheng av betydning, det tror jeg man skal merke seg.

Vi bærer alle et ansvar for den såkalte nasjonale enhet. Det må ikke nødvendigvis bety at det er et mindretall - stort eller lite - som i den nasjonale enhets navn skal fortelle en majoritet - stor eller liten - hva den bør gjøre. Så det er ikke så lett. Vi har alle sammen et visst ansvar for å finne frem til noe vi kan leve med.

Det er på det rene at Carl I. Hagen står på trygg grunn når det gjelder sin fortolkning av reglementets § 13, som sier at Stortinget skal innkalles for å behandle spørsmål som har vært berørt her, dersom fire medlemmer av komiteen ønsker det. Om det er det overhodet ikke tvil. Selvfølgelig kan Kirsti Kolle Grøndahl og jeg småsabotere det, men det er ikke vår stil. Det er altså Presidentskapet som kan bestemme når møtet skal innkalles. Uten i helt ekstraordinære tilfeller skal det innkalles med 24 timers varsel. Dersom Carl I. Hagen på vegne av sitt parti opprettholder dette krav, har vi i virkeligheten ikke noe valg. Det er situasjonen - for vi jukser ikke med reglementet.

Nå er det i neste omgang et spørsmål om hvordan en offentlig forestilling om dette tjener vår sak. Det må i så fall være en hensikt å få belyst i full offentlighet. Jeg har forståelse for at et slikt ønske kan fremkomme. Men - og det ber jeg lederen legge merke til - man har en mulighet til å bestemme at møtet skal holdes for lukkede dører, og det skal man ta stilling til i et møte for lukkede dører - dette er bare en redegjørelse for reglementet, for det er sikkert ikke alle som har det for hånden.

Jeg er betenkt. Jeg lurer på om ikke alle må ta og gi litt. Personlig kan jeg ikke tenke meg at noen del av den øvrige verden vil bli provosert av at vi deltar med et kystvaktfartøy med den profil det vil ha i den alminnelige befolkning og i den situasjon vi befinner oss i. Jeg tror ikke noen i den arabiske verden vil reagere nevneverdig mer på det. Jeg håper jeg hørte feil da Chaffey berørte dette og antydet at dette kunne arte seg som en konflikt mellom de vestlige land og araberverdenen. Det tror jeg mange i araberverdenen vil være ytterst reservert mot. Såpass mange venner har faktisk jeg også i araberverdenen at jeg kan si at det ikke på noen måte er riktig.

Jeg er redd for nå å bli altfor pompøs, men som eldstemann her vil jeg si at jeg skulle ønske vi kunne komme frem til en enighet. Jeg forstår at vise-

(SL) presidenten har svært store betenkeligheter her, men jeg kan ikke forstå annet enn at det kan komme til å være et uheldig signal å gi når vi nå først har fått denne forespørselen, og man må kunne regne med at alt det som gjør seg gjeldende av betenkeligheter, vil sive ut. Jeg er den siste som vil antyde at det kan angis noen konkret kilde for det, men foreløpig har det ikke skjedd i de siste 10 år at holdninger som har vært gitt uttrykk for i dette rom, har forblitt i dette rom. Det må jeg gi Solheim helt rett i, og jeg er like irritert som Solheim over det. Men la meg legge til at det ikke nødvendigvis er slik at innkallelsen skal være hemmelig. Det bestemmer lederen - bare for ordens skyld. Så alt det er i sin skjønneste orden.

Men, jeg forstår Hagen også jeg, for emosjonelt er jeg krigersk i denne saken. Men jeg vil være med på å finne frem til noe som et bredt flertall kan leve med. Jeg håper det kan komme frem synspunkter i løpet av den videre samtalen som gjør at vi slipper en offentlig forestilling. Jeg har en bønn om det.

KOMITEENS LEDER: Nå har jeg bistandsministeren, forsvarsministeren, Solheim og Gjønnes på listen. Jo Benkow, vi begynner å komme i vanskeligheter!

JO BENKOW: Ja, vi er i vanskeligheter allerede.

KOMITEENS LEDER: Det får vel stå sin prøve, da.

JO BENKOW: Jeg lurer på om man skulle få ringt opp den franske ambassaden. Kanskje en av de mer drevne diplomatene kunne gjøre det.

KOMITEENS LEDER: Ja. Det er altså den franske presidents mottagelse, og fordi det skal foregå en overrekkelse, blir det lagt merke til hvis vi uteblir uten videre.

(SL) STATSRÅD TOM VRAALSEN: Det har vært stilt et par spørsmål og fremkommet noen kommentarer når det gjelder hjelpearbeidet, særlig fra Paul Chaffey og Carl I. Hagen.

Jeg vil først si at det er ikke flyktninger i egentlig forstand, i høykommisærforstand, det er snakk om her. Det dreier seg i hovedsak om fremmedarbeidere som er blitt tvunget til å forlate sine arbeidsplasser, som nå er på vei hjem og er i en fryktelig vanskelig situasjon, i en nødssituasjon. De har behov for nødhjelp og bistand til transport til sine hjemland. Det er høyst uklart foreløpig i hvilken utstrekning FNs høykommisær for flyktninger kommer inn i dette arbeidet.

(EK) Når det gjelder omfanget av bistandsbehovet, er det foreløpig uklart. Den bevilgning som vi nå er innstilt på å effektuere, vil sammen med de bidrag man kan forvente fra andre land, dekke de behov som man pr. i dag er klar over. Dersom det melder seg ytterligere behov, utover dette, og vi får anmodning om å bidra med ytterligere midler, vil selvsagt Regjerinen vurdere dette positivt og gå videre i vår støtte.

Så et par ord når det gjelder koordineringen, som Paul Chaffey tok opp: Det skjer en koordinering i regi først og fremst av Røde Kors, Komiteen og Ligaen, og dernes av FN-systemets ulike organisasjoner. Disse holder vi løpende kontakt med. Det er de som føler situasjonen på pulsen, og som til enhver tid måler behovet og kommer ut med appeller. Det er disse appellene vi forholder oss til.

STATSRÅD PER DITLEV-SIMONSEN: Det har vært stilt et par spørsmål som det er naturlig å forsøke å besvare. Men la meg først si at mitt departements befatning med dette har sitt utspring i et ønske fra dansk side om å forsøke å finne frem til en felles dansk-norsk innsats, og da basert på dansk innsats når det gjelder denne omtalte korvetten. Man har i det siste døgnet forsøkt konkret å finne frem til hvilke faktiske behov for støtte, assistanse og forsyning en slik korvett under lengre tjeneste der nede vil ha. Behovene går, som det ble nevnt, bl.a. på å kunne lagre reservedeler og ammunisjon og å ha et skikkelig utbygd verksted, og også på et omfang av - skal vi si - air condition, oppholdsrom som kan være til avlastning, messeforhold osv. for et mannskap som på et ellers uegnet skip i disse farvann kommer til å ha en nokså tøff tjeneste. Det er dessuten behov for meget avansert kommunikasjonsutstyr både når det gjelder tjenesten mellom de mange skip som skal operere der nede, selvfølgelig, og hjemover.

HEMMELIG

(EK) Senterpartiets parlamentariske leder spurte om selve organisasjonsforholdet. Det er ennå delvis uklart, men jeg tror det begynner å avtegne seg at de skip som skal gå inn i den tjenesten å gjennomføre en effektiv blokade, vil være underlagt nasjonal kommando. Eksempelvis vil den danske korvetten være underlagt kommando hjem til Danmark, på samme måte som et eventuelt norsk skip vil være underlagt kommando rett hjem hit. Men det fremgår av de foreløpige planer at operasjonen så vil bli koordinert av en komite der nede som er sammensatt av representanter fra de deltakende flåtestyrker. Men kommandolinjen for den danske korvetten vil gå rett hjem, som den også eventuelt vil gjøre for vårt kystvaktskip, som altså vil være under norsk kommando. Det samme gjelder Vestunionens fartøyer, etter den informasjonen jeg har her.

Kanskje jeg skulle si litt mer om det skipet som er på tale. Det vil i tilfelle dreie seg om "Andenes", som er utstyrt spesielt med store kapasiteter på enkelte områder fordi det har vært på lange tokt, eksempelvis på ekspedisjon til Antarktis. Det er god plass om bord, den har et stort verksted, helikopterplattform og den slags ting. Den har en kanon forut fordi den brukes som oppsynsskip, også i fiskerioppsynssammenheng, og er selvfølgelig helt grå-malt - sånn sett et militært fartøy med norsk orlogsflagg og norsk marinebesetning. Men totalt i hele sin form er den et defensivt fartøy, og skiller seg helt klart ut fra de andre fartøyene som eventuelt vil inngå i blokaden, og egner seg selvfølgelig ikke i den sammenheng.

ERIK SOLHEIM: Jeg slutter meg i all hovedsak til det stortingspresidenten sa om behovet for et nytt møte - et plenumsmøte - for å diskutere dette. Vi har, for å nevne denne prosessen, skilt mellom hva vi har gitt uttrykk for i denne komiteen, og hvilken kritikk vi har kommet med offentlig. Her har vi sagt klart fra hva vi mener, men vi har holdt en meget, meget lav profil i den offentlige debatten om det som har skjedd i Gulfen. Alle som kjenner SVs historiske bakgrunn som et - jeg holdt på å si - utenrikspolitisk parti, vet at vi ikke har tatt noe som helst forbehold i debatten om dette. Det er vi heller ikke innstilt på i fortsettelsen. Men jeg syns vi må skille mellom hva som blir sagt her, og hva man lager av nasjonal partipolitisk krangel i denne situasjonen. Det er vi også innstilt på i fortsettelsen.

Selv om vi har sagt klart fra i dette møtet hva vi mener om de tiltak som Regjeringen har kommet med, ligger vi meget lavt i vår utadrettede kritikk.

(EK) Dersom derimot situasjonen blir - og det må jeg si - at vi av hensyn til Fremskrittspartiets tiendedeler på gallupen skal holde et slags show i plenum her i Stortinget mens verden er på randen av krig, og mens norske gisler sitter i Kuwait og Irak, stiller saken seg meget annerledes. Vi kommer ikke til å spare på uttrykkene når det gjelder hva vi mener om akkurat en slik holdning.

KÅRE GJØNNES: Det har tidligere blitt uttrykt at vi skal ha størst mulig enighet om norsk utenrikspolitikk, og det er gitt uttrykk for her i dag at prisen dog kan bli for høy. Men jeg går ut fra at det fremdeles er full enighet om fordømmelsen av Irak og det som har skjedd i forhold til Kuwait.

Forholdet er imidlertid at vi er kommet så langt at det er betydelig forskjell i tolkningen fra den ene fløyen til den andre av hva som er det riktige engasjement. Her spriker det ganske betydelig. Den debatten vil sikkert fortsette. Men jeg er veldig redd for at en debatt på det planet fort vil bli mistolket i forhold til det som er sakens kjerne, også når det er snakk om å bringe dette inn til en stortingsdebatt. Jeg ser dette på samme måte som Erik Solheim, at det for vårt land vil kunne bety en betydelig belastning i forhold til den saken som vi er opptatt av å finne en løsning på.

Jeg oppfatter Regjeringens forslag som et forslag som ligger noenlunde midt imellom de synspunkter som er kommet til uttrykk. Således burde det kunne danne grunnlag for en løsning, ved at en forsøker å bevege seg litt fra ytterpunktene i retning av en omforent holdning til engasjementet på det nivået det er i dag. Jeg ville håpe at det kunne vært en løsning, uten at man gikk til det skrittet som Carl I. Hagen og Fremskrittspartiet allerede nå faktisk har foreslått.

Når det gjelder økonomisk hjelp til flyktninger, er det ikke kommet fram noen uenighet på det området, og det vil jeg også gi min fulle støtte. Men hvis det er tillatt, vil også jeg be om at det blir vurdert andre dekningsmåter enn det som er kommet til uttrykk fra bistandsministerens side.

Når det gjelder komiteens arbeidsforhold og lekkasjer, er det ikke noe nytt det som har skjedd. Lekkasjer er en ting vi har slitt med hele tiden i komiteen i vekslende saker som har vært oppe til behandling, som har kommet igjen i pressen. Hvis vi kunne medvirke til at vi fikk slutt på det, ville det vært et pluss i boka for alle sammen.

HEMMELIG

(EK) UTENRIKSMINISTER KJELL MAGNE BONDEVIK: Jeg vil også si at i hvert fall så lenge møtene er hemmelige, regner jeg med at de forblir hemmelige. Det er kjedelig for stortingssiden, men også for regjeringssiden når ting kommer ut, enten de kommer riktig ut, eller de kommer galt ut, som det også har gjort fra møter i denne komiteen.

Når det gjelder spørsmålet om behovet, som også Kirsti Kolle Grøndahl var inne på, er det riktig som Benkow sier, at det kan vurderes litt ulikt. Når jeg sa at det sannsynligvis er mer enn nok militære skip i området for øyeblikket, er det ut fra håndhevelsen av boikotten. Hvis en tenker mer tallmessig, vet vi at USA har betydelige styrker. Men jeg ber om at en legger merke til det jeg sa, at det er et poeng i seg selv - og en kan også definere det som et behov - at flere land enn USA og de øvrige stormaktene er der. Jeg tror mange av de landene som nå trer inn - nå sist har altså Danmark varslet det - også har sett det på den måten. Men dette kan vi selvsagt ha ulike oppfatninger om.

Det som er et faktum, er at hvis Danmark gjør dette vedtaket på fredag, som alt tyder på, er det i hvert fall en situasjon som vi må forholde oss til. Da er det § 3 i vedtaket fra FNs sikkerhetsråd som er aktuell for oss, fordi vi altså står overfor en anmodning fra et land som er i ferd med å bli en del av den multinasjonale styrke.

Når det gjelder sikkerheten for det danske vedtaket, som Kirsti Kolle Grøndahl reiste spørsmål om, kan jeg ikke si noe annet enn det som den danske utenriksminister refererte for meg, at sosialdemokratene står bak dette. Det vil jo da være et solid flertall i Folketinget for dette. Jeg har ikke fått noen signaler som tyder på at det vil forandre seg i mellomtiden, men dette vet vi sikkert på fredag. Det er kort tid igjen til det.

Jeg vil også gjerne få lov til å si at jeg setter stor pris på at SV, som har hatt avvikende synspunkter her, har holdt en lav profil utad, ikke av hensyn til meg, men av hensyn til saken og norsk utenrikspolitikk. Det syns jeg faktisk er litt viktig, og det fortjener SV honnør for. Jeg vil av hensyn til saken se det som en veldig stor fordel om alle fulgte det gode eksemplet, selv om en har gitt uttrykk for avvikende synspunkter i denne komite.

Jeg tror heller ikke det vil tjene saken om en provoserer fram en åpen stortingsdebatt i salen. Stortinget kan selvsagt vedta å la møtet gå for lukkede dører, men likevel vil et slikt møte i seg selv ha en betydelig virkning som vi ikke skal undervurdere.

(EK) Når jeg har lagt vekt på at de tiltak vi hele veien har presentert, har hatt både dels en humanitær side og en defensiv side, har det også vært - og det legger jeg åpent fram - ut fra ønsket om at vi kunne ha bredest mulig samhold bak det vi gjør. Det vil jeg, i likhet med Benkow, fortsatt appellere om. Det har betydning i seg selv i en slik situasjon.

Som jeg sa sist, er det ikke min oppgave å sitte her og konkludere. Men det jeg har hatt håp om kunne komme ut av dette møtet i dag, var at Regjeringen kunne gi uttrykk for etter konsultasjon med Stortingets organer at vi er innstilt på et samarbeid med Danmark om forsyningskapasitet, dersom Danmark nå på fredag gjør dette vedtaket - vi kan godt ta med det forbeholdet; det er selvsagt formelt riktig - og at vi kan arbeide videre med om denne forsyningskapasiteten best kan stilles til disposisjon gjennom et kystvaktfartøy, som i dag er det som virker mest realistisk, eller på andre måter, om det f.eks. også kan skje i mer sivile former. Det har også vært på tale med et Herkules-fly, som med visse mellomrom går ned og leverer forsyninger på den nærmeste flyplassen og opp igjen. Det vil da få en annen, mindre permanent karakter. Det er klart at vi også kan jobbe videre med slike alternativer.

Jeg hadde håpet at vi i hvert fall hadde kunnet komme ut av møtet med dekning for å si at vi er innstilt på et slikt samarbeid, men at vi vurderer videre formene for det, og at vi selvsagt sluttfører vurderingen først etter at det er klart at Danmark virkelig har fått til et slikt vedtak.

KOMITEENS LEDER: Jeg tror, i likhet med utenriksministeren, at det kan være en fordel å vurdere litt nærmere og ikke ha så hastverk som denne saken - av naturlige grunner - har båret litt preg av. Man bør kunne være litt mer åpen for hvilke tiltak som faktisk vil virke mest samlende, og som dessuten har en mening rent behovsmessig. Da tror jeg grunnlaget for en rimelig bred oppslutning vil være det best mulige. Jeg ville bare ha sagt det.

Vi har nå kommet så langt i diskusjonen at vi nærmer oss konklusjonsrunden. Men det er en ting jeg føler behov for å ta opp, som har sammenheng med tolkningen av FN-vedtaket, som vi var inne på tidligere. Det gjelder et punkt som ikke har vært berørt her. I pkt. 1 i FN-vedtaket ligger en nyanse i det jeg har oppfattet som Regjeringens oppfatning av hva som ligger i teksten, og slik jeg har lest den. Det står i pkt. 1: "henstiller til de medlemsstater som samarbeider med Kuwaits regjering og har sendt marine-

(EK) styrker til området, om å treffe ..." osv. Så har vi pkt. 2, som går på litt annet. Men så står det i pkt. 3: "anmoder alle stater om å yte i samsvar med FN-pakten den bistand som de stater som er nevnt i pkt. 1 i denne resolusjonen måtte trenge". Pkt. 1 går helt klart på de som har sendt marinestyrker til området. Det kan godt hende at det ligger hos noen av Sikkerhetsrådets medlemmer et poeng i at man har ønsket å gi de som har tatt beslutningen om å sende styrker, den støtte de trenger. Det er ikke nødvendigvis slik at alle Sikkerhetsrådets medlemmer føler at det er om å gjøre at det kommer nye. Da skulle verbet hatt en annen form. Det skulle stått: "til de medlemsstater som samarbeider .... og sender" - men det står "og har sendt".

Dette er også en av grunnene til at jeg føler litt ubehag ved det politiske grunnlaget for den veldige danske opptattheten av å få denne danske korvetten av gårde. Jeg ville bare ha nevnt det, så det er sagt her.

Men så tilbake til -

UTENRIKSMINISTER KJELL MAGNE BONDEVIK: - Unnskyld, leder, det er ikke meningen å avbryte. Men jeg vet ikke om jeg bare kunne få redegjøre for den engelske tekskten, for det er mulig at den norske oversettelsen har blitt litt unyansert.

KOMITEENS LEDER: Ja, det er viktig at vi ser på den engelske teksten.

UTENRIKSMINISTER KJELL MAGNE BONDEVIK: Det som står i den engelske teksten, er: "which are deploying maritim forces to the area". Det er en videre dekning. Det gjelder ikke bare de land som har sendt, det vil også dekke de som planlegger å sende.

KOMITEENS LEDER: Ja, det åpner formuleringen opplagt for. Det er litt annerledes.

Jeg trør jeg kan si på vegne av Arbeiderpartiet at hvis vi nå oppnår enighet om at Regjeringen holder en lav profil, dvs. avventer den danske beslutningen, vurderer nærmere og har ro til å gjøre det med bakgrunn i den diskusjonen vi har hatt her om at det skal være reelle behov, og at vi ikke skal gå lenger enn det situasjonen tilsier, vil vi føle mindre

(EK) behov for å være kritiske til beslutningen. Da kan det bli grunnlag for en bredere samling rundt en forsiktig linje. Men det Carl I. Hagen har foreslått her, er jo fremdeles et tema som Presidentskapet, som Jo Benkow nevnte, må ta stilling til. Hvis det er slik at Hagen, uavhengig av konklusjonen på dette møtet, vil foreta denne markeringen, regner jeg med at også det møtet - hvis vi skal følge opp ånden og helst komme fram til bredest mulig enighet - må bære preg av at man fra Regjeringens side og Arbeiderpartiets side legger vekt på det som er samlende, og ikke på å beskrive breddene i nyansene, slik også Kåre Gjønnes var inne på her. For det er klart at det er en betydelig bredde i en Gauss-kurve her mellom de ulike representantene i denne komite. Jeg har merket meg at det er ulikheter ikke bare mellom partier, men også mellom personer, og det er ikke rart i en så vanskelig avveining. Vi kan være enige om alle kriteriene som skal vurderes, men plasserer oss på forskjellige steder på skalaen der man finner det naturlig og riktig å befinne seg.

Jeg vil derfor henstille til Hagen om ikke å følge opp sitt forslag. Men gjør han det, vil jeg også henstille til resten av komiteen om å legge vekt på forhistorien, og at dette på vanlig måte har vært et forsøk fra den utvidede utenrikskomite på å komme fram til samlende konklusjoner.

HANS J. RØSJORDE frafalt ordet.

EDVARD GRIMSTAD: Jeg vil bare kort si at ingen vel kan forvente at Norge med sine 4 millioner kan stille opp med det store her. Likevel, når et internasjonalt samfunn gjennom FN-vedtak har vedtatt hva det har, er også Norge moralsk forpliktet til å stille opp. Jeg vil bare kort si at jeg syns Regjeringen har funnet fram til et vel avbalansert forslag om hvordan vi skal tre inn i konflikten.

JAN PETERSEN: For så vidt er min holdning klar: Jeg syns det er viktig å fastslå hva Regjeringen har sagt, at den i prinsippet er rede til å støtte opp for å effektivisere den økonomiske boikotten. Det er en handling som jeg for min del vil slutte opp om.

Jeg har lyst til å ta opp det jeg nevnte innledningsvis, at selv om jeg er fornøyd med det Regjeringen gjør nå, er det klart at vi må ha muligheter

(EK) til å vurdere også andre opsjoner hvis ting utvikler seg annerledes. Bare så det er sagt.

Jeg forstår veldig godt Hagens ønske om å bringe denne saken inn for Stortinget i plenum. På den annen side ser jeg at effekten av selve debatten kanskje kan bli en noe annen enn de grunnholdningene som Hagen gav uttrykk for. Jeg vil også med en gang ha sagt at jeg reagerer veldig på det Solheim sa, at hvis Hagen forlanger å få dette inn for Stortinget, skal det jamen bli hurlumhei - jeg oppfattet det slik - når man kommer til den debatten. Det syns i hvert fall jeg er en aldeles håpløs innfallsvinkel. Når Hagen har bedt om å få dette inn for Stortinget, må det respekteres på den måten at det gjennomføres en ryddig debatt om selve saken.

Men hvis man lager en offentlig debatt om dette spørsmålet, ødelegger man kanskje litt av psykologien i saken, nemlig den positive medvirkning som Regjeringen legger opp til, ved svar på en nær allierts anmodning. I stedet fokuserer man på å fortelle at dette egentlig ikke er godt nok. Da forsvinner hele det positive poenget - det å vise flagget - som jeg forstod at også Hagen var ute etter. Det ville vel være ganske unikt at en nasjonalforsamling debatterer et slikt spørsmål i full åpenhet. Da er man over i at saken i hvert fall må drøftes i et lukket møte. Men en drøftelse i et lukket møte vil ikke gi noe annet enn en drøftelse i dette forum vil gi. Det blir situasjonen.

Selv om jeg langt på vei sympatiserer med Hagen i hans forslag - jeg må vel innrømme det - vil jeg nettopp av hensyn til det å vise flagget på en ryddig og enstemmig måte, allikevel slutte meg til lederens anmodning til Hagen om å frafalle forslaget.

STATSRÅD PER DITLEV-SIMONSEN: Jeg tror det var Anne Enger Lahnstein som var inne på sikkerheten. Det er mulig jeg tar feil, men jeg følte ikke at jeg fikk besvart det.

Dette er et område som åpenbart vil være styrt av sjømilitære betraktninger mens denne situasjonen pågår, og det vil langt på vei være et militært operasjonsområde, gitt den situasjonen man har, og det forhold at denne boikotten skal gjennomføres.

Kystvaktskipet kan utstyres med noe antiluftskyts. Jeg ville som forsvarsminister føle det meget betenkelig å ha et slikt skip liggende der nede uten

(EK) noen mulighet for å forsvare seg mot angrep fra luften. Det er en del av det naturlige utstyret for et slikt skip - men helt defensivt.

Hvis man tenker på alternative løsninger i form av f.eks. et sivilt forsyningsskip som skulle gå enten ut og inn eller primært - slik jeg oppfatter danskene - ligge stasjonært i dette området for delvis å kunne utføre de samme tjenestene, inklusiv å lagre ammunisjon f.eks., må jeg si at det heller hører hjemme i et marinefartøy. Hvis nå alternativet er et sivilt handelsskip av en eller annen sort, føler jeg at sikkerheten for menneskene på et kystvaktfartøy er vesentlig bedre ivaretatt - bare for å ha kommentert akkurat den siden.

CARL I. HAGEN: Jeg vil gjerne få kommentere kort lederens og andres anmodninger. Dersom det var slik at man kunne samles om en politisk holdning som lå noenlunde i midten i forhold til hovedutgangspunktet, er det noe vi har bidratt til tidligere. Men hvis man ser på det forrige møtet i den utvidede og dette møtet, føler vi at den eneste måten å få til nasjonal enighet på, er å basere den på Arbeiderpartiets politikk. Vi føler at Regjeringen og Arbeiderpartiet forlanger at nasjonal enighet her skal være ensbetydende med Arbeiderpartiets holdning om lav profil. Det er her en meget betydelig avstand - et synspunkt jeg gav uttrykk for i det forrige møtet, men som Regjeringen har valgt ikke å legge vekt på.

De synspunkter jeg har kommet med i dette møtet, er at avstanden er så stor at vi føler at prisen blir for høy. Vi har ingen ønsker om demonstrative sirkusmøter, som SVs leder insinuerer. Etter det jeg er kjent med - det er mulig jeg tar feil - skal den danske nasjonalforsamling ha en åpen diskusjon om dette. Om det er meningsforskjeller, pleier man ofte å si at det ikke er helt mulig å kneble det allikevel. Da kan ikke jeg se at et møte i plenum skulle være så vanskelig for Norge, når Danmark har funnet å gjøre nøyaktig det vi ber om.

Vi syns dette er en meget alvorlig sak, og vi føler alvorlig at vi i utenrikspolitisk og sikkerhetspolitisk sammenheng nå er inne på ville veier med tanke på å få andre land til å støtte opp om oss i fremtiden. Her er vi dypt uenige. Vi føler at Stortinget i plenum bør drøfte disse tingene, slik at vi får en noe større bredde i behandlingen - og partigruppene ligger kanskje bak her.

Vi opprettholder vårt ønske og krav, og ber om at forslaget settes under votering i henhold til § 13 siste ledd i forretningsordenen.

HEMMELIG

(EK) UTENRIKSMINISTER KJELL MAGNE BONDEVIK: Bare til det siste først, sammenligningen med Danmark og Folketinget: Jeg har forstått det slik at Danmark må ha dette opp i Folketinget av formelle grunner og på grunn av den type vedtak de står foran. Vi må ikke det. I tilfelle en ønsker det samme her, er det av andre grunner - altså politiske.

Jeg skal ikke blande meg noe mer inn i det; det er Stortingets sak.

CARL I. HAGEN: For at vi skal kunne fremsette et forslag om å gi Regjeringen fullmakt til å sende marinefartøy, må det behandles og voteres over i plenum. Behandling i denne komiteen vil ikke være tilstrekkelig fullmakt for Regjeringen. Jeg har allerede gitt uttrykk for at vi ønsker å sende et marinefartøy, og det må behandles og vedtas i Stortinget. Vi har også i tankene å vurdere sanitetskompani. Men dette må opp i Stortinget i plenum.

KOMITEENS LEDER: Utenriksministeren sa i sin første gjennomgang, også med henvisning til Grunnloven, at dette gjelder den delen av forsvarsgrenene som går på landstyrkene. Det er begrunnelsen for at vi i vårt regelverk faktisk ikke har en slik ordning. Men hvis Hagen trekker dette ytterligere ut, utover marinestyrker og inn på noe som også er landbasert, er det klart han er over i det. Det var det jeg oppfattet at han gjorde nå, for å begrunne at det må opp i Stortinget i plenum.

CARL I. HAGEN: Ja.

UTENRIKSMINISTER KJELL MAGNE BONDEVIK: Den oppklaring lederen her foretar, er riktig. Vi trenger ikke et stortingsvedtak i plenum for å sende et marinefartøy. Hvis Hagen ønsker at Regjeringen skal ha en slik fullmakt, trenger man ikke å gå via Stortinget i plenum. Men hvis det dreier seg om landbaserte styrker, må en i tilfelle gjøre det.

Når det så gjelder Hagens synspunkt om at nasjonal enighet tilsier å legge seg på Arbeiderpartiets politikk, har for så vidt ikke jeg inntrykk av at det er det en her forsøker å legge opp til. Jeg har tvert imot inntrykk av at det både fra Arbeider-

(EK) partiets og Regjeringens side er vilje til å møte hverandre og å gi og ta litt i den grad det er behov for det. Jeg kan ikke være enig i oppsummeringen - og det får det da være uenighet om - at det er Arbeiderpartiets politikk som legges til grunn. En søker å ta rimelig hensyn til hverandre og til de nyanser som har kommet fram, ikke bare mellom partiene, men, som lederen sa, også til tider inn i partiene. Jeg syns det er rimelig at vi i en så viktig sak forsøker å få til en nasjonal samling.

Jeg forstod også lederens oppsummering slik at vi ved det vil kunne ha et grunnlag for å kunne melde tilbake til danskene, som helt klart venter på melding fra oss, at vi selvsagt avventer deres vedtak i Folketinget på fredag, men at vi, hvis det blir slik det er all grunn til å tro, vil være innstilt på et videre samarbeid om hvordan vi best dekker forsyningskapasiteten til den korvetten som vi forventer at de vil vedta å sende. Og så får vi vurdere formene for forsyningskapasiteten. Pr. i dag virker det altså mest sannsynlig at et kystvaktfartøy vil ivareta det best. Men vi skal love å vurdere seriøst videre om det også kan være andre måter å gjøre det på. I tillegg til et sivilt skip, som ikke ser ut til på samme måte å kunne dekke behovet, har vi vurdert, som jeg vel nevnte i mitt forrige innlegg, spørsmålet om et Herkules-fly.

Vi får gå videre på de ulike vurderingene, og sluttføre dem når vi kjenner Danmarks beslutning på fredag.

Jeg forstår det da slik at med en slik nyansering av det vi sier om dette både til Danmark og utad, har vi fortsatt en rimelig mulighet for en bred samling bak våre holdninger. Det legger vi stor vekt på.

(SL) JO BENKOW: Selv om jeg, som sagt, i utgangspunktet rent personlig er svært mye på linje med Carl I. Hagen og Fremskrittspartiet når det gjelder hvordan jeg helst hadde ønsket vi skulle markere oss, er jeg likevel ikke enig i den vurderingen at Regjeringen nå følger Arbeiderpartiets linje. Jeg synes man i fellesskap har funnet frem til noe som i rimelig grad kan dekke over flere synspunkter, uten at man går på akkord med noe som helst. Det synes jeg med all rimelighet både Arbeiderpartiet og Regjeringen fortjener å få med på reisen. Hvis man ikke skal forhandle med andre enn de man på forhånd er enig med, er det bare selskapstalene som står igjen - men det er greit for meg.

Jeg vil gjerne få si - for jeg er ikke medlem av den vanlige utenrikskomiteen - at jeg som Stortingets president i forbindelse med det Hagen har bedt om, føler behov for snarest mulig å få et møte med Presidentskapet og de parlamentariske ledere. For så lenge dette kravet er opprettholdt, er det vår plikt å sørge for at det blir holdt et møte, og vi må legge formene og tidspunktet for det. Jeg tror nesten det ligger innenfor mitt mandat - jeg får se hvordan det går med visepresidenten - å anmode om å ta under meget sterk overveielse å avstå fra den planlagte Afrika-tur dersom man ikke får en ytterligere avklaring helt omgående. Som stortingspresident må jeg si jeg ser vi her står overfor uforenlige forhold. Jeg går ut fra at tanken heller ikke er fremmed for komiteens leder. Jeg vil tro at det vil foreligge behov for et møte allerede i morgen, muligens før, men det er sannelig ikke lett. Jeg vet at komiteens leder skal delta i en stor internasjonal konferanse i morgen. Men dette er situasjonen i et nøtteskall. Vi har liten tid i enhver henseende. Men som sagt, som tillitsvalgt i denne forsamling ber jeg om at man så fort som mulig kan avtale et slikt møte som antydet.

STATSRÅD TOM VRAALSEN: Kirsti Kolle Grøndahl og Kåre Gjønnes har begge kommentert dekningsmåten for de beløp som vi nå er innstilt på å bevilge til flyktningarbeidet. Regjeringen ble bedt om å se på andre dekningsmåter enn den som er foreslått, og det skal vi selvsagt gjøre. Men jeg vil også gi uttrykk for håp om at vi, dersom vi ikke finner andre dekningsmåter, kan følge den oppskrift som vi har foreslått. Jeg vil understreke nok en gang at vi forventer - vi er klar over allerede nå - at det vil bli ubrukte midler på programmene for Sri Lanka og Pakistan, og vi vil foreslå å omdisponere derfra. Hjelpeinnsatsen gjelder jo også borgere fra de to land som er på vei hjem til sine land.

(GSR)

KOMITEENS LEDER: Jeg oppfatter det som har skjedd, slik at det er fire medlemmer av komiteen som etter Hagens siste innlegg melder at man ønsker denne sak behandlet i Stortinget. Det får vi legge til grunn, og Jo Benkow har kommentert den situasjonen.

Det er bare en ting jeg gjerne vil ha sagt som ikke har noe med selve denne vurderingen og avveiningen å gjøre, men med resonnementene rundt dette med oljeinntektene - for jeg synes det er riktig at det er sagt også fra min side - og det er at jeg synes at den diskusjonen kommer på siden og er veldig vanskelig å håndtere fordi Norge f.eks. har over 1 pst. av bruttonasjonalproduktet til utviklingsland, mens i en rekke andre land er det 0,2 pst. og helt andre størrelser. Skal man diskutere - jeg holdt på å si - norsk nasjonaløkonomi og svingende oljeinntekter, må man sette det inn i et mye større perspektiv enn det som er gjort. Jeg inviterer ikke nå til noen ny diskusjon, for det er ikke det denne komiteen i slike sammenhenger i hvert fall har som oppgave, men - bare så det er sagt - jeg mener at vi skal bistå. Vi har hatt perioder hvor argumentene kunne vært brukt den andre veien, og da har jeg vært akkurat like klar på det punktet, at om våre oljeinntekter går ned, skal vi gjøre våre forpliktelser i det internasjonele samfunn - selv om oljeprisen var 10 dollar i visse perioder, og det hadde også politiske grunner; dette svinger. Alle argumentene kan gjøres nokså fritt fra akkurat den diskusjonen og i hvert fall er den ganske krevende, vil jeg ha sagt.

UTENRIKSMINISTER KJELL MAGNE BONDEVIK: Jeg vil bare for ordens skyld til slutt, fordi det er en betydelig medieinteresse for dette, og vi må regne med å bli løpt på etterpå, si - så det ikke skal være noen misforståelse på det punkt - at jeg kommer selvsagt ikke til å referere noe av det som er sagt i denne komiteen, og hva de forskjellige har gitt uttrykk for av holdninger. Men det jeg selv kommer til å gi uttrykk for som Regjeringens holdning også etter å ha konsultert Stortingets organer, vil være det som jeg summerte opp her i mitt siste innlegg. Jeg må vel kunne gi uttrykk for at det vil være bred dekning i Stortingets organer for de holdninger som jeg gav uttrykk for i mitt siste innlegg.

KOMITEENS LEDER: Bare til dette med pressen. Jeg synes det er en rimelig måte å håndtere det på at du sier det du nå sa. Jeg synes at du kan tilføye,

(GSR) hvis du bruker de formuleringene som ble brukt tidligere her i møtet, at du har forstått at det er mulig å samle en noenlunde bred tverrpolitisk støtte bak dette, men med så forsiktige ord at vi ikke behøver å utdype alle detaljene i det. Da behøver ikke vi i det hele tatt å forholde oss til det i denne runden fordi det nå dreier seg om to betingelser - en eventuell dansk beslutning og ulike vurderinger av hva som kan være aktuelt, og dermed er det ikke behov for noen, før det er nærmere avklart hva det blir til, å komme med detaljkommentarer. Jeg vil i hvert fall ikke gjøre det nå, hvis utenriksministeren bruker denne formen. Dette bare som en alminnelig opplysning - det tror jeg vil være hensiktsmessig.

Så til spørsmålet om dette møtet. Det er vel ikke et møte som vil ta noe lang tid - med de parlamentariske ledere og Presidentskapet?

JO BENKOW: Jeg håper ikke det. Vi må kalle sammen de medlemmene av Presidentskapet som er tilgjengelige. Visepresidenten er jo her, og Røsjorde er her. Vi får ta sjansen på å kjøre det, for vi har anledning til det.

KOMITEENS LEDER: Mente du nå et møte sammen med de parlamentariske lederne kl. 9?

JO BENKOW: Ja.

KOMITEENS LEDER: Kan vi ha kontakt om dette når vi har hatt dette lille utenrikskomitemøtet som vi nå skal ha?

JO BENKOW: Ja.

KOMITEENS LEDER: Takk for nå.

Møtet hevet kl. 18.55.